EKİM

İşçi sınıfının kurtuluşu kendi eseri olacaktır

BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ, BİRLEŞİN! Sayı: 52 Ocak 1992

Olanakları güce dönüştürmek

Körfez savaşı dönemine kadar burjuvazi, kitlelerden yükselen iktisadi ve siyasi taleplere karşı oldukça tavizsiz bir yaklaşım sergilerken, özellikle öncüler üzerinde yoğunlaştırılmış bir terör aracılığıyla da kitle hareketini sindirmek, dizginlemek istiyordu. Geçen yılın bu ayları kitleselleşerek serhildanlara büyüyen Kürt ulusal direnişinin yanısıra Zonguldak madencilerinin gittikçe siyasal bir karaktere bürünen direniş fırtınasına ve bu fırtınaya da bağlı olarak genel grev talebinin güncel eylem sloganına dönüşmesine tanıklık etmişti. Türk burjuvazisi, içte bu iki unsurun basıncına, dışta savaşın güçlendirdiği tarihi Musul-Kerkük hayallerinin eklenmesiyle reformcu manevralara yöneldi. "Öncüsüz bırakma" politikasını "ehlileştirme" politikası ile pekiştirerek, birincisini daha işlevsel kılmaya çalıştı.

Ne var ki, yıpranmış ANAP hükümeti eliyle terörün yanısıra ve terörü takviye etmek için devreye sokulan reform paketi, işçi hareketini dizginleyemediği gibi, Kürt ulusal hareketinin meşruiyet ve manevra alanını genişletmesi açısından yeni imkanlara dönüştü. Kitlesel muhalefeti dizginleyemediği ölçüde, düzenin "yönetememe krizi" daha da derinleşti.

Bugün DYP-SHP koalisyonu nezdinde yaratılmaya çalışılan "umut hükümeti"nin en temel amacı, bir yandan düzen ve emekçi kitleler arasında açılan mesafeyi daraltmak, yönetememe krizini hafifletmek, diğer yandan da işçi hareketini dizginlemek ve Kürt ulusal mücadelesini reformize ederek düzen içi kanallara akmasını sağlamaktır. Bu politikanın farklı boyutlarının, gerek düzenin istikrarsızlığı gerekse de Kürt ulusal mücadelesinin militan ve kitlesel bir karakter taşıması nedeniyle, birbiriyle uyumlu olarak uygulanabilmesi çok zordur. Nitekim, bir yandan "Kürt realitesi"nin tanındığı açıklanırken, aynı dönemde Kürt halkına yönelik kitle katliamlarının sürdürülmesi vb., bu zorluğun ilk kanıtları sayılmalıdır.

*

1992'ye girilirken düzen, hiç bir temel sorununu çözemediği gibi hafifletememiştir bile. Kapitalist ekonominin iktisadi göstergeleri hakkında yapılan resmi açıklamalar dahi krizin boyutları hakkında yeterli ölçüde fikir verebilmektedir. Türkiye kapitalist ekonomisinde son bir yıl içinde büyüme hızı %7 gerilemiş, enflasyon %10 artmış, bütçe açığı 20 trilyon, iç borç 40 trilyon civarında artış göstermiştir.

Bu tablo düzenin açmazını rakamların diliyle de ortaya çıkarmakta ve bu koşullarda gündeme getirilen "demokratikleşme" manevrasının tersine dönebilme potansiyeli hakkında da bir fikir vermektedir.

İşçi sınıfı hareketi militanlıktan ve sosyalist bir siyasal önderlikten yoksun olmanın zayıflıklarını taşımasına rağmen, tek başına demokratikleşme manevrasının işçi hareketini dizginleyebilme ihtimali oldukça zayıftır. İşçi sınıfı son bir yıl içindeki eylemliliklerinde demokratik siyasal taleplerle iktisadi talepleri birleştirmiş, ama bunu herşeyden önce iktisadi mücadelesini daha uygun koşullarda yürütebilmek amacıyla yapmıştı. İşçi sınıfı üzerinde sömürünün sınırlanmak bir yana artarak yoğunlaştığı, hergün binlerce işçinin işsiz kaldığını öğrendiği bugünün Türkiye'sinde, işçi hareketini uyaran dinamiklerde önemli bir değişme olması mümkün değildir. Dolayısıyla, iktisadi tavizlerle birleşemeyen demokratik tavizlerin, kısa süre için hızını kesse de, işçi hareketinin yükselişini engelleyemeyeceğini söylemek mümkündür.

Kürt emekçi halkının devrimci ulusal bir önderlikle bütünleşmiş olması ise, doğru taktiksel tutumla birleştirilebildiği ölçüde elde edilen mevzilerin devrimci bir tarzda istismarına imkan sağlayabilecek önemli bir avantaj, düzenin politikalarının tersine dönebilmesi açısından önemli bir unsurdur.

Tüm bunların yanısıra, demokratikleşme manevrasının düzen açısından yaratabileceği risklerden birisi de, estirilen demokrasi havasının toplum genelinde muhtemel bir politizasyon ve hareketlilik artışına neden olmasıdır. Önemli iktisadi yasal hak kayıplarına ve baskılara karşın on yıldır apolitizmi kıramamış toplum kesimlerinin "demokratikleşme havası"nın etkisiyle eylem isteği uyanabilecektir. Nitekim bazı öğretim görevlilerinin dersleri boykot eylemleri, öğrenciler arasında YÖK'ün kaldırılması doğrultusunda yeniden yoğunlaşan tartışmalar ve memur hareketinin yeni dönemde de süreceğinin ilk ifadesi olan memur eylemleri, sınıfdışı kitlelerdeki hareketlenmenin ilk belirtileri sayılabilir.

Önümüzdeki dönemde gerçekleşebilecek, bir diğer muhtemel gelişme (daha henüz şimdiden bazı abartılı değerlendirmelere konu olan), burjuva klikler arasındaki it dalaşının boyutlanarak artmasıdır. Özellikle Kürt ulusal hareketi karşısında tam bir acz hali yaşıyan burjuvazi, bu "sorunu", Saddam tarzı kitle katliamlarıyla çözemeyeceğinin farkında. Bu nedenle terörü kitleleri sindirmek için, reformu ise sinmiş kitleyi düzen içi alternatiflere akıtacak bir kanal olarak kullanıyor. Ne ki, bu politik manevralara karşın Kürt ulusal hareketinin kitleselleşerek ve davasını uluslararası kamuoyuna kabul ettirerek sürekli bir yükseliş yaşaması, burjuva klikler arasındaki iç gerginliği de artırıyor. Burjuva partiler daha bugünden kendi örgütlerinde dahi "Kürt sorunu" konusunda bir homojen tavır sağlayamamaktadırlar.

Hiç kuşkusuz işçi hareketinin militan bir yükseliş yaşaması, düzen cephesindeki bu tür "çatlakları" boyutlandırarak arttıracaktır.

*

Komünistler bu imkanları bilince çıkarmak ve dolayısıyla güncel görev ve sorumluluklarını da bu çerçevede tanımlamak durumundadırlar. Yeni dönemin imkanlarından yararlanmak, herşeyden önce devrimci hareketin, komünistlerin ve öncü işçilerin savunmacı, mevzi korumacı anlayışlardan kurtularak, sınıf ve emekçi kitle hareketini yönlendirmeyi hedefleyen bir "saldırı ruhu" yaratabilmeleriyle mümkündür.

Yeni bir döneme girilirken henüz parti potansiyelleri birleştirilememiş, komünist bir siyasal odaklaşma yaratılamamıştır. Önümüzdeki dönemin imkanlarını ve görevlerini bu perspektifle ele almalı, etkin bir siyasal faaliyet yürütmenin aynı zamanda bir komünist siyasal odaklaşma yaratılması açısından kritik bir önem taşıdığı bilinci ile, siyasal faaliyeti yaygınlaştırmayı acil ve ertelenemez bir görev olarak önümüze koymalıyız.

*

Sınıf hareketine müdahale edebilmek ve öncü işçi kuşağı ile birleşebilmek görevi, siyasal faaliyetimize derinlik ve yaygınlık kazandıracak bir atılımı zorunlu kılmaktadır. Siyasal faaliyetimize ivme kazandırmak ise, örgütsel yapımızı yetkinleştirebilmek, sınıf hareketini militanlaştırmanın güncel taktik konularında bir açıklığa ulaşmak ve bunun uygulanması konusunda ise bir ısrar gösterebilmek ölçüsünde olanaklıdır.

Kuşkusuz ki bugün de güçler ve görevler arasında birincisi aleyhine bir dengesizlik vardır. Ne var ki, etkin siyasal faaliyetin bir güç işi olduğu ne kadar doğru ise, gücün, ancak etkin bir siyasal faaliyetle yaratılabileceği de o denli temel bir gerçektir.

Güçler ve görevler arasındaki orantısızlık her devrimci örgüt için ve özellikle yenilgi, durgunluk ve ilk yükseliş dönemlerinde olağan bir olgudur. Ancak, yükseliş dönemleri bu mesafenin daralmasına sayısız imkanlar sağlar, bu imkanların örgütlü bir mücadele gücüne dönüştürülebilmesi ise sınırlı da olsa eldeki güçlerin etkin bir kullanımıyla mümkündür. Bugün güçlerin etkin bir kullanımı sorunu, sınıf hareketini militanlaştırmak, düzen karşısında komünist bir siyasal odak yaratabilmek çabası açısından, çok daha kritik bir önem taşımaktadır.

Yeni dönemin imkanlarını somut siyasal bir güce dönüştürebilmek, güçlerin etkin bir

kullanımını, güçlerin etkin kullanımı ise özellikle kendisini iki alanda hissettiren örgütsel düzenlemeleri zorunlu kılmaktadır. İlk olarak örgütümüzün teknik açıdan (altyapı, baskı, dağıtım, askeri vb.) donatabilmek güncel bir görev olarak önümüzde durmaktadır. Bu alandaki ikinci ve çok daha önemli bir görev ise, örgütsel faaliyeti bir bütün olarak profesyonelleştirebilmektir. Güçlerin siyasal faaliyetin odaklaşacağı halkalar üzerinde dağıtılması ve yoğunlaştırılabilmesi; görevlerin etkin bir denetiminin gerçekleştirilebilmesi; güçlerin bu doğrultuda yeniden düzenlenmesi; sorumluluk ve görev bilinci, örgütsel kurallara riayet vb. konularda örgüt yapısı içinde ihtilalci havanın tam ve kesin bir şekilde yerleştirilmesi vb., bunlar hareketimizin önünde kısa vadede müdahale edilmesi ve çözülmesi gereken önemli sorunlardır.

Dolayısıyla güç ve görevler arasındaki mesafenin kapatılması sorununun çözümü, gücü aritmetik olarak arttırmak değildir. Kitleleri kazanmaya yönelik aktif profesyonelce bir siyasal faaliyetin yaratılabilmesi amacına ulaşmak, herşeyden önce niteliği, kaliteyi ve kriterleri daha da sağlamlaştırmayı zorunlu kılar. Başta sınıf olmak üzere, geniş emekçi yığınları etkilemeye ve yönlendirmeye yönelik profesyonelce yürütülen ihtilalci bir politik faaliyet yaratmadan, sınıf hareketini militanlaştırmak ve öncü kuşağı kazanmak mümkün değildir.

*

Komünistler açısından işçi hareketini militanlaştırmak ve bu görevle de bağlantılı olarak işçi hareketi ile Kürt ulusal direnişi arasındaki yalıtıklığı giderilebilmek, hala güncel ve stratejik önemi olan görevler olarak gündemdedir.

Devrimi ve sosyalizmi güncelleştirmek açısından bir dönüm noktası anlamına da gelen bu görevlerin başarılması, hiç kuşku yok ki yalnızca doğru bir stratejik kavrayışı değil, aynı zamanda doğru bir taktiksel tutumu ve bunu pratiğe döndürebilecek kararlılık ve yeteneğe sahip bir politik-örgütsel çabayı zorunlu kılar.

İşçi hareketi bir dizi üstünlük ve zaafı içiçe barındırmaktadır. Hareketin üstünlüğü, sürekli yükselen eylem çizgisinde, hareketin temel zayıflığı ise militan biçimlere dönüşme konusundaki tereddütte, az ya da çok militan biçimlere bürünebilen yerel hareketlerin ise yalnızlık içinde sönüp yenilmesinde ifadesini bulmaktadır.

İşçi hareketindeki bu temel zaaf, bugün aynı zamanda hareketin ilerlemesinin önündeki en temel engel haline dönüşmektedir. Artık reformizmin, sendika bürokrasisinin hareketi geriye çekme konusundaki başarısından çok, barışçıl bir mücadele geleneğine sahip olan sınıfın kendi hareketini militanlaştırmak konusundaki tereddüt ve ürkekliği, gittikçe daha belirleyici bir hale gelmektedir. Militanlaşamayan hareket ise doğal ve kaçınılmaz olarak geri örgütsel biçimlere mahkum olmaktadır. Öncü işçilerin rolünün tarihsel önem taşıdığı böylesi bir dönemde, "devrimci", "sosyalist" sıfatı ile tanımlanan öncü işçilerin kendilerini de etkileyen atalet ve ürkeklikten sıyrılarak öncülük görevlerini yerine getirebilmeleri kritik bir önem taşımaktadır.

İşçi hareketini militanlaştırmanın imkan ve öneminin arttığı önümüzdeki dönemde bu nedenledir ki, bir yandan hareketin zaaflarına daha çok dikkat çekmemiz, öte yandan da hareketi militanlaştırmanın somut yol ve yöntemleri üzerinde daha çok yoğunlaşmamız gerekmektedir.

Sınıfın işten atılmalara karşı mücadeye yöneldiği bugün, daha önce *Ekim*'de çeşitli vesilelerle belirtildiği gibi, sınıf hareketinin militanlaşma eğilimi ve olanakları da artmaktadır. Ne ki, işten atılmalara karşı gelişen ve genellikle fabrika işgallerine dönüşen eylemler, tek tek fabrikalarda sıkıştığı ve dolayısıyla eylem genelleşemediği ölçüde, sınıfın militanlaşma potansiyeli de harekete dönüşememektedir.

Tüm bu nedenlerle sınıf hareketini militanlaştırabilme görevi doğrultusunda, bir yandan sınıf içinde genel grev-genel direniş ajitasyonunu yoğunlaştırırken, diğer yandan da bir eylem sloganı olarak bölgesel direniş şiarını yaygınlaştırmak; bölgesel direniş açısından en elverişli bölgelere yönelik yoğun bir propaganda ve ajitasyon faaliyeti yürütmek ve öncü işçileri bölgesel direniş perspektifi ile çeşitli platformlarda biraraya getirebilmek, güncel bir görev olarak önemini korumaktadır.

EKİM

Cam Ambalaj yenilgisini anlamak

Cam Ambalaj işçisi, Paşabahçe, Pancar Motor ve diğer sınıf kardeşlerinden aldığı, işçi kıyımına karşı direniş bayrağını yaklaşık iki ay taşıyabildi. İki aydır, oldukça zor koşullarda sürdürülen direniş, çevik kuvvet, siyasi polis ve işveren temsilcilerinin sert uyarısıyla, hiç bir mukavemet göstermeden dağılıverdi. Onca soğuk ve yağışlı havada, fabrika bahçesinde yapılan küçük karton barakalarda geçirilen gecelerden, işverenin ve sendika merkezinin tehditlerine karşın inatla sürdürülen direnişten sonra, böyle bir sonlanış bizi biraz şaşırttı. Fakat direnişin başından sonlanışına kadar olan sürecini, objektif bir gözle inceleyince, Cam Ambalaj işçisi için böyle bir sonucun kaçınılmaz olduğu anlaşılıyor.

Hangi nedenlerdir, Cam Ambalaj direnişini böyle bir sonuca götüren?

Birincisi, direniş kavramının anlamını karşılayacak tarzda tam bir direnişin gerçekte olmamasıdır. Şişe-Cam Holding, Paşabahçe'deki gibi bir yenilgiyi ikinci bir kez tatmak istemiyordu. Bu nedenle direnişin başından beri kararlı ve taviz vermez bir şekilde davranıyordu. İşçiler ise, daha direnişin başında, ürettimi tamamen durdurmayıp ancak belli bir oranda azaltıp, üretimi devam ettirmekle kararsız bir çizgiye oturmuşlardı. İşçiler gidip fabrikada çalışıyor, (üretimi azaltarak da olsa) daha sonra gelip ya fabrika bahçesindeki barakalarında yatıyor ya da fabrikanın karşısındaki kahvede oturuyorlardı. Arada bir dışarıdan ziyaretçi gruplar geldiğinde barakalardan ya da diğer oturdukları yerlerden çıkıyor, ziyaretçilerle konuşuyor, dertleşiyor, onları alkışlarla uğurladıktan sonra tekrar yerlerine gelip oturuyorlardı. Yani direniş fabrika içine hapsedilmiş, dışarıya taşırılamamıştı, diğer fabrika işçileri ve çevre halkıyla birleştirilememişti (direnişin 36. gününden sonra birkaç vizite eylemi). İşçilerden tek tük demiryolunu ve E-5 yolunu trafiğe kapatalım gibi sesler çıkmasına rağmen, gerçek bir devrimci önderlik eksikliği, bu önerilerin hayata geçirilememesine neden oluyordu.

Cam-İş işçisi şunu iyi biliyor ve ifade ediyordu. Buradaki direnişin başarılması, çevredeki diğer işyerlerindeki böylesi kıyımları önleyecek ya da böylesi kıyımlara direniş bayrağını devredecekti. Fakat çevre fabrika işçileri, hemen yanı başlarında yaşanan Cam Ambalaj direnişinin önemini cam işçisi kadar kavrayamadığından ve hala "bana dokunmayan yılan bin yıl yaşasın" düşüncesi tam olarak atılamadığından, yılanın bir gün ona da dokunacağını, çünkü sermayenin işçilere saldırısını bir bütün olarak yürüttüğünü kavrayamadığından, gerekli duyarlılığı da gösteremedi. Ancak öncü işçiler düzeyinde bir destek sunabildi. Biz EKİM bölge örgütü olarak ilişkimizin olduğu çevre fabrika öncü işçilerini belli periodlarla moral destek anlamında Cam Ambalaja taşımaya çalıştık. Bu arada direkt fabrika içine yönelik bir bildiri dağıttık. Fabrika önünde iki ayrı polis ekibi beklerken fabrika içindeki işçilere bildiri dağıtmak elbette kolay olmadı. Ama böyle bir çalışmanın yapılmasının zorunlu olduğu fikriyle karar verildi ve riski göze alınarak bildirilerimiz işçilere ulaştırıldı.

Cam Ambalaj direnişinden önceki fabrika direnişleri, hem belli bir kamuoyu oluşturup hem de düşmanı, böylesi direnişleri beklemediği, hazırlıksız bir zamanında yakaladığı için başarıya ulaşabildi. Fakat sermaye iktidarı, kendi ekonomik bunalımlarının bir sonucu olarak ortaya çıkan işçi kıyımına karşı oluşan direnişlerin önünü belli bir noktada kesmek zorunluluğunu hissetti. Çünkü bu direnişlerin daha çok yayılması onun iktidarını tehdit eder hale gelebilirdi. Sermayenin böylesi bir taktik izlediği koşullarda, tek tek fabrika direnişlerinin somut kazanımlar elde etme ihtimali çok düşük görünüyor. Tek tek direnişler yayılıp yaygınlaştırılamazsa, bölgesel direniş ve işgallere ve bir bütün olarak ta genel bir greve dönüştürülemezse sermayenin bu taktiği başarılı olacağa benzer.

Peki, öyleyse komünistler olarak bu durumda ne yapmamız gerekiyor? Sınıf hareketinin kendiliğinden zeminde gelişip radikalleştiği koşullarda, sınıfın partisinin eksikliğini bir kere daha vurgulamak gerekiyor. Çünkü böylesi bir direnişe, sınıfın diğer kesimlerini duyarlı kılamamak, bir bütün olarak sınıfı genel greve, genel direnişe, bugün iradi müdahaleyle çekemiyor olmak partinin eksikliği ve önemini gösteriyor. Parti yok ve acil bir görev olarak bunu önümüze koyuyoruz. Bu biz komünistlerin öznel bir sorunu. Fakat bi-

(Devamı s.6'da)

İşçi Kurultayı ve direniş eylemleri

Kurultay çalışmaları ile birlikte genel olarak ortaya çıkan en önemli eksiklik, devrimci-sosyalist ve duyarlı işçilerin hedefledikleri çalışma ve örgütlenme perspektifleri doğrultusunda kararlı ve ısrarlı bir tutum takınmamalarıdır.

Kartal bölgesinde bu temelde bir çok olumsuzluk, 20 civarında arkadaşın katıldığı bir ekibin ısrarlı tutumu ile aşılmış ve diğer bölgelere göre nispeten önemli gelişmeler sağlanmıştır. Bu bölgedeki çalışma ve gelişmeler diğer bölgelere moral verirken, işçi kurultayının örgütlenmesine önemli bir ivme kazandırmak ve bir işçi bülteni çıkarmak konusunda önemli bir rol oynadı. Bölge Komisyonu kendi içinde 12 kişilik bir örgütlenme komitesi ile bir mali sorumlu tespit etti. Bölgedeki önemli fabrikalar tespit edilerek ilişkiler kurulmaya başlandığı dönemde, Tuzla Cam Ambalaj işçilerinin direnişi bu çalışmalara daha bir hareketlilik kazandırdı. Derhal Cam Ambalaj işçilerinin direnişine dayanışma ziyaretleri gerçekleştirilerek, Kurultay çalışmalarının amacının ortak mücadele platformlarının oluşması olduğu anlatıldı. Birlikte çalışma önerimizi ise işçiler çok sıcak bir ilgiyle karşıladılar. Tuzla Cam işçileri bir komite oluşturarak ve tüm fabrika ve sendikalara ulaşmaya çalışarak destek ve dayanışma istemlerini ilettiklerini açıkladılar. Kurultay'daki arkadaşların da hemen hemen aynı çaba içinde olduklarını öğrenmeleri ile bu komiteler birleştirildi ve birlikte çeşitli fabrikalara ve özellikle işyeri temsilciliklerine ulaşıldı. Cam Ambalaj direnişinin başarıya ulaşmasının yolları tartışıldı, Kurultay faaliyetleri anlatıldı. Direnişçi işçilerin hazırladığı, kendi imzalarını taşıyan ve, *"Üreten biziz, yöneten de biz olacağız. Haydi yeryüzünde mutlu yaşamaya!"* sözleriyle biten bildiriler, işçilere dağıtılmak üzere temsilciliklere verildi.

Bu bildiriler Cam Ambalaj işçileri tarafından, Kurultay faaliyetlerine katılan işçilerle birlikte, Petrol-İş kolundaki bir fabrika önünde çıkan işçilere dağıtıldı; işçiler, direnişe, dayanışmaya ve desteğe çağırıldı. Daha sonra Kartal Belediye işçilerinin direnişe geçmeleri Cam Ambalaj işçilerine büyük moral vermiş, varolan hareketliliği daha da artırmıştır.

Kurultay girişimcileri gelişmeleri değerlendirdikten sonra bu iki direnişi ortak eylemsellikle birleştirmek, diğer fabrikaları da bu direnişe katabilmek doğrultusunda çabalarını yoğunlaştırdılar.

Cam Ambalaj işçileri ile oluşturulan ortak komite Belediye işçilerinin direnişlerine dayanışma ziyareti düzenlemiş, Belediye'den de iki arkadaşın katılımıyla yeniden çeşitli fabrikalara gidilmiştir. Gidilen fabrikalarda Belediye ve Cam Ambalaj işçileri direnişlerini ve gelişmeleri anlattılar. Kurultay girişimcileri ise; Kurultay fikrinin bugün yaşanan sorunlardan dolayı ortaya çıktığını, işten atılmalara karşı başlatılan bu direnişlerin başarıyla sonuçlanması için diğer fabrikalardaki işçilerin ayağa kalkması, dayanışma eksikliğinin aşılması ve ortak mücadele platformunun oluşturulması gerektiğini; bunun için de fabrikalar arasındaki kopukluğu giderecek kalıcı bir ilişki ağının yaratılması gerektiğini vurguladılar.

Cam Ambalaj işçileri; kendi direnişlerinin sendikacılara rağmen gerçekleştiğini, sendikacıların kendi mücadelelerine öncülük edemediğini, bu nedenle işçilerin kendi aralarında ciddi, kalıcı ilişkiler yaratılması gerektiğini, bunun yaratılmasının odak noktasının ise Kurultay çalışmaları olduğunu açıkladılar. Bu, Kurultay girişimcilerine söylenecek fazla söz bırakmıyordu. Özellikle Kurultay girişimcilerinin çabalarıyla gidilen fabrikalarda işçiler ve temsilciler ortak toplantılara çağrıldılar. Bu toplantılara Cam işçileri ile birlikte bir çok fabrikadan işçiler katıldılar. Direnişin durumu tartışıldı, ihtiyaçlar tespit edildi ve kararlar alındı. Cam işçilerinin Belediye işçileriyle ortak vizite eylemi önerisi çok olumlu karşılandı. Belediye işçileri ise, Kartal'a bir yürüyüş düzenleyebileceklerini, o gün Cam Ambalaj işçilerinin de viziteye çıkmalarını, diğer tüm demokratik kuruluşların kendilerini desteklemelerini istedi.

Kartal'a yapılan iki-üç kilometrelik yürüyüş oldukça başarılı ve coşkulu gerçekleşti. Cam işçileri de o sabah yürüyüşe çıkmışlardı. Yürüyüş, yakın Belediye işçilerinin de katılımıyla bir işçi mitingi şeklinde gerçekleşti.

Kurultay Yürütme Kurulu, kısa bir süre içerisinde çıkacak olan İşçi Bülteni ile ilgili bir basın açıklaması hazırlayıp, Cam ve Belediye direnişle-

ri ziyaret edilerek orada açıklama kararı aldı. 25 civarında arkadaşın katılımıyla Cam Ambalaj ziyareti gerçekleştirildi. Basın açıklaması okundu, Kurultay hakkında bilgi verildi. Sohbet biçiminde yapılan toplantıda, özü itibariyle; işçilerin direnişlerinde ileriye adım atmaları gerektiği ve bunun tek yolunun şalteri indirmek olduğu (o anki direniş üretimi yavaşlatma biçimindeydi); bu tek tek direnişlerin genel direnişlere dönüştürülmesi gerektiği; Eskişehir'deki devrimci tutsaklara ve Kürt halkına sahip çıkılması, dayanışmada bulunulması gerektiği biçiminde konuşmalar yapıldı. Oradan birlikte Belediye işçilerinin direnişine gittik.

Bu arada işçi dostu gibi görünen, gerçekte ise işçi düşmanı olan SHP'li Belediyenin, Çevik Kuvvet'e saldırı talimatı polisi harekete geçirdi. Ancak işçilerin kararlı karşı çıkışları polisin müdahaleyi göze alamamasına neden oldu.

Alkışlarla içeri girdik. Belediye'den bir arkadaş bizi işçilerle tanıştırdı. Ardından bir arkadaş (Kurultay'dan) işçilerin ziyareti ve Kurultay'ın amacı hakkında bilgi verdi. Basın açıklaması burada da okundu. İşçiler coşkuyla karşıladılar.

Belediye-İş'te sendikacı bir arkadaş direniş hakkında bilgi verdikten sonra, başka bir Belediye işyeri temsilcisi arkadaş da sorunun, işçilerin duyarsızlığı sorunu değil, önderlik sorunu olduğunu, bu anlamda bürokratik sendikal önderliklerin mücadelenin önünü tıkadığını, dolayısıyla işçilerin mücadelelerini organize edecek önderliğe ihtiyaç duyulduğunu belirtti.

İşçilerle görüşmemiz sürerken, dışarıdan gürültü ve slogan sesleri geldi. Belediye, direnişi kırmak için başka bir belediyeden çöparabası talep etmişti. 50-60 kişilik işçi grubu çöp kamyonlarını durdurup anahtarlarını aldılar, şoförleri de evlerine gönderdiler. Bu, işçilere büyük bir moral verdi. Hep beraber; "İşçiler birleşin, sömürüye son!", "İşçiler elele genel greve!", "Belediye işçileri yalnız değilsin!" gibi canlı sloganlar atılarak ziyaret sona erdirildi.

Kartal Belediye işçilerinin direnişi işten atılanların tekrar işe alınmasıyla sonuçlandı.

Bu dayanışma ziyaretinin en olumsuz yönü ise, Kurultay'dan katılımın oldukça yetersiz olmasıydı. Dayanışma ziyareti kararını alan yürütmedeki arkadaşların bir kısmının dahi katılmaması, koca Topkapı bölgesinden yalnızca bir işçi arkadaşın katılması oldukça düşündürücü idi. Kendisine devrimci, sosyalist diyen bir çok arkadaş ne kendilerini ne de söylediklerini ciddiye almamaktadırlar. Bunların aşılması gerekiyor. Olumlu gelişmelerin ağırlık kazanması, sınıf bilinçli işçilerin çabalarına ve becerilerine bağlıdır.

Sonuç olarak şunu söyleyebilirim. Tüm bu faaliyetlerde açıkça görülmüştür ki, tabanda Kurultay çalışmalarına önemli bir ilgi duyulmaktadır. Ne var ki, bu işçiler ve fabrikalar arasında bir toparlanma sağlanabilmiş değildir, ancak bu temelde önemli adımlar atılmaktadır.

Sidar YILMAZ

Cam Ambalaj yenilgisini...

(Başlarafı s.4'te)

zim dışımızda gelişen bir nesnel süreç var. Ve bu sürece bugünkü güçlerimizle müdahale etmek gibi bir zorunluluğumuz var.

Yukarıdaki soruyu tekrar soruyorum. Komünistler olarak bugün yapılması gereken nedir? Bugün Cam Ambalaj'ın yenilmiş olması çevre fabrikalarda daha bugünden kıyıma uğrayacakların listesinin asılması sonucunu doğurmuştur. Bölgesel olarak özellikle önemli fabrikaları ajitasyon ve propaganda materyali ile sürekli dövmemiz gerekiyor. İşçileri genel direniş ve genel greve çağıran, yaşanılan ya da yaşanılacak olan işçi kıyımlarının kapitalizmin bunalımının sonucu olarak işçilere ödetilen bir fatura olduğunu, bireysel kurtuluşun çözüm olmadığını, çözümün işçilerin sermaye iktidarı ve onun düzenini yıkıp kendi iktidarlarını kurmaktan geçtiğini anlatan içerikteki materyallerimizi işçilere yoğun bir şekilde ulaştırmamız gerekiyor. Böylesi pratik faliyetlerimizle öncüsüz ve öndersiz olan sınıfa belli bir güven de verilmiş olacaktır. Sınıfın partisinin yaratılması sorunu teorik ve pratik bir sorundur. Pratik yaşamdaki görevlerimizin bilincine varalım. Gelişen ve gelişecek olan sınıf hareketine komünistler olarak müdahale edebilmenin araç ve yollarını yaratalım. Unutmayalım ki böylesi dönemler biz komünistler için vazgeçilmez fırsatlar yaratmaktadır. Görev ve sorumluluğumuzun bilinciyle komünist mücadeleyi yükseltelim.

Güneş ALTINOK

Örgüt üzerine bazı saptamalar

I

Bir politika adamının kendi fikirlerinin sağlamlığına güvenmesi, sağlam bir inancı da beraberinde getirir. Bu inancın yokluğu, müdahaleciliği (dünyayı değiştirme perspektifi ve eylemi), iradeyi yoksayan tavır halini alır. Elbette salt inanç -dogmatizme yolaçan önemli bir faktör olarak- yetersizdir; bunun yanısıra bilimsel bilgi ve bu yönde bilimsel kuşkuculuğa yer vermek gerekir. İnanç, teoriyle beslenmelidir. Ancak teoriye sürekli kuşkuyla bakan ya da kendi fikirlerinin sağlamlığına güveni "dogmatizm" olarak algılayıp küçümseyen bir anlayış ve yapılanma, dünyayı değiştirmeyi değil, yorumlamayı temel alıyor demektir. Böylesi tipler, iyi birer filozof olma yarışı içerisinde, hem herşeye sürekli muhalefeti ve hem de bu arada pratik her türlü faaliyeti küçümsemeyi ihmal etmezler ve zorunlu olarak idealizm bataklığına saplanmaktan kurtulamazlar. Onbirinci Tez'in açıkça inkarı anlamına gelen yaklaşımlar sergilemek, genel ve olağan bir tutum haline gelir.

Anlamanın, kavramanın eylemi bilinçli kılacağı ortadadır. Sorun "anlama"nın eylemle olan birliğidir; "anlama"dan eyleme, *bilinçli eyleme* sıçramadır. Bu da biraz yürek, inanç ve de coşku işidir. Değiştirme faaliyeti bunların bütünüdür. Bileşkesidir. İnançsızlığın bir diğer örneği ise kendini şu şekilde ifade ediyor: "Doğru düşündüğünü nereden biliyorsun?" Marksist-leninistler kulaktan dolma, eklektik bilgilere, salt soyut düşüncelere itibar etmezler. Ancak somut koşulların tahlili ve tarihin ışığında elde edilen bilgi ve bunlardan çıkartılan düşüncelere itibar eder ve bu bilgilerle silahlanmayı, donanmayı dönüştürmenin bir gereği olarak idrak ederler.

"Somut koşulların somut tahlili" ilkesini yadsıyan, onu "totolojik bir önerme" olarak algılayıp küçümseyen bir anlayış, sonuçta, "genel sorunlar" çerçevesinde tartışan bir klübe dönüşmekten kendini kurtaramaz. "Kendi fikirlerinin sağlamlığına güvenme"; "somut koşulların somut tahlili olmaz"; "bırak herkes kendini yönetsin-özyönetim" vb. (Yeni Öncü çevresi) İşte size bu klübe üye olmanın yolu. Çürüme su yüzüne çıkıyor. Kendilerinin deyimiyle "marksizmi yeniden ele alıyo"rlar. Sonuç, I. Enternasyonal'e dönüş! Yazarlar teorik planda "geri dönüş"ler yapabiliyorlar da; yaşanan pratiklerin birer "geri dönüş" olmadığı ince savunma hattında da direnmeye devam ediyorlar. Şimdi artık herkes antiotoriter oldu, anti-terörist oldu, anti-disiplinci oldu, anti-kollektifçi oldu vb.; bir tek anti-marksist olmadı, bütün bunlarcı olununca anti-marksist olunmuyor! Marksist-leninist teorinin bu revizyonu daha nereye kadar vardırılacak bilinemez, ama şurası bir gerçek ki, kimse çıkıp da "ben artık marksist-leninist değilim" demeyecek, böyle bir şeyi göze alamayacak! Bunun en önemli nedeni, bu ülkede sağlam bir sosyalizm zemini var. Diğer bir neden, bu zeminde kendini ideolojik-teorik anlamda ifade eden komünistlerin varlığıdır. Ancak marksist-leninist ilkelerin bu "yeni" yorumlanması durmayacaktır. "Yeni koşullar" icatetmek oportünist aydınlar için hiç de zor bir uğraşı değildir. Toprağımız bu anlamda da zengindir ve aydınlarımız "üretkendir". Ama bu yadsıma, kavramlarla oynama ve bulanık suda balık avlama çabaları bir veciz gerçeği değiştirmeyecektir: *Ava giden avlanır!*

Örnek verilen örgüt modeli I.Enternasyonal: Anarşisti, komünisti, sosyalisti, sendikalisti bir arada olduğu için. Politik tekele karşı olmanın ve aynı zamanda ideolojik tekele de karşı çıkmanın gereği olarak, tüm çevrece dile getirilmese de, şimdiden çoğunluk görüş mertebesine yükselen "nasıl bir sosyalizme bağlı, nasıl bir parti" tezi, leninist parti örgütlenmesinin reddidir. Çünkü öncelikle bu parti demokratik-merkeziyetçilik ilkesine uygun yönetilir; ikincisi hiziptanımaz; üçüncüsü "monolitik" bir yapıyı öngörür (bu demokratik merkeziyetçilik ilkesine uygun farklı görüşlerin uyumluluğudur); bütünseldir; hegemonyacıdır; otoriterdir; disiplinlidir; kollektifizmi savunur, vb.

"Biliriz ki işçi sınıfı da dahil her ezilen kendi kurtuluşunu kendi mücadelesi ile sağlar." Bu fikir silsilesinden anlaşılan yalnızca sınıfsız topluma ulaşabilmenin olanaksızlığıdır. Proletaryanın öncülüğü, rolü ve tarihi misyonu hasır altı edilmektedir. "Her ezilen"e bu misyonu yüklemekle, "yeni" bir anlayış ortaya konmaya çalışılmaktadır. Oysa sonuç ideolojik-teorik bulanıklıktır, pratik anlamda savruluştur, gittiği yer anarşizmdir. Ekonomizm, anarşizmle birlikte yaşanmaktadır. Biliriz ki, sınıfsız topluma proletaryanın önderliğinde, onun sınıf iktidarı olan proletarya diktatörlüğü altında varılabilir. Bu anlamda her ezilen proletaryayla birleşerek, onun önderliği ve yönetimi altında, kollektif bir mücadele ve çalışma yoluyla, kendi kurtuluşunu proletaryanın kurtuluşuna tabi kılarak sağlayabilir. Sınıfsız toplu-

ma, her ezilenin mülksüzleşmesi yani topumsal mülk sahibi olmasıyla; mülksüzleşerek tüm mülkten yararlanma yoluyla varabilir. İşçi sınıfı, kendisiyle birlikte diğer ezilenleri de kurtaracak yegane devrimci sınıftır ve onun ideolojik ve politik önderliği tüm sınıfları menzile ulaştırabilir. İşçi sınıfının ideolojik ve politik hegemonyası yaratılamadan sınıfsız topluma yolalış, bir hayalden öteye gidemez; bir milim dahi ilerlenemez.

II

Bugün proletaryanın devrimci partisinin henüz yaratılamadığından sözediyoruz; bir çok devrimci akım parti sorununun acilliği üzerine sayısız vurgular yapmışlardır. Peki, partinin yaratılamaması ne demektir? Bu, henüz proletaryanın bilinçli öncüsünün, proletarya diktatörlüğü mücadelesine çekilemediği anlamına gelir. Diğer bir deyişle, proletaryanın öncüsü ideolojik bakımdan henüz kazanılamamıştır.

İşçi sınıfı hareketiyle birleşmek, onun öncülerinin proletarya diktatörlüğü mücadelesine çekilmesi, proleter sınıf çıkarının sonuna dek götürülmesi anlamına gelir. Proletaryanın öncüleri devrimci bir sınıfın öncüleri oldukları bilincine vardıkları ve bunun sorumluluğunu hissettikleri ve taşıdıkları zaman, işte o zaman, parti hareketi doğmuş ve bir parti, sınıfın gerçek partisinin temeli, ana çekirdeği yaratılmış demektir. Bugün, eski sosyalist ülkelerin bağrında açılan kara deliğin çekim gücü, gözleri körleştirmekte, yürekleri susturmaktadır. Bizleri kendi karanlığına çekmek, bütün ateşleri söndürmek, sıcaklıkları soğutmak istemektedir. Yaratılan bu ideolojik kaos, beyinleri düzleştirmekte, dengeleri altüst etmektedir. Dünya düzleminde yaşanılan bu gerçeğin, ülkemiz somutunda partisizlikle birleşiyor olması, durumun korkunçluğunun (fakat aynı zamanda anlaşılabilirliğinin) boyutlarını önümüze koymaktadır. Bundan dolayıdır ki, ideolojide net olmak yaşamsal önemdedir.

Bundan böyle teorik bir cephenin açılması ve zenginleşmesi kaçınılmaz olmaktadır. Teori, mevcut toplumun, bir toplumsal sistemin temel niteliğini ve özelliklerini aydınlatan bir ışıksa, ideoloji bu ışığın devrimci proleter sınıfın toprağına ulaşmasıdır. Teori ışık; ideoloji ise bu ışıkla aydınlatılan bir yoldur; bir doğrultudur; devrimci proleter sınıf hattıdır. Dolayısıyla marksist-leninist teori, esasında proleter sınıf hareketinin hedeflerini, amacını, sorunlarını vs. ele alıp yanıtlarken ve mevcut tarihi dönemde kendini bu anlamda yeniden üretirken, ideoloji bunun sınıf bilinci olarak proletaryanın davranışına yedirilmesidir. Marksist-leninist teori, ulusal ve uluslararası alanda dünya komünist hareketinin ve işçi sınıfı hareketinin sorunlarına eğilirken, proletarya diktatörlüğünün tesisi için harcanan çabalar proleter sosyalist ideoloji tanımlamasının içine girerler. Aslında teori ile idolojiyi içiçe geçtiği kadarıyla ve ayrıldığı hususlarda ele almak, incelemek, başlıbaşına bir yazının konusu olacak kadar geniş bir konudur. Hele iki ayrı tanım olarak ele almak, bazı riskleri de kendi içinde taşır. Bununla birlikte konumuza ilişkin olarak bazı yanlarına değinmeden geçilemezdi. Şunları da eklemeliyiz: Teoride olduğu gibi, ideolojinin de tarihsel bir yanı, öte yandan bir somutluğu sözkonusudur. Nesnel olanla sınırlıdır. Sınıflı bir toplumda, sınıfsal çıkarların özlü ifadeleri olup, bu zeminde üretilebilirler. Değişik görünümleri, onun sınıf zeminini kaybetmez. Proleter sosyalist ideoloji esas olarak, proletarya diktatörlüğü sorunuyla ilgilenir ve bu diktatörlüğün kabulüdür. Parti bu noktada bir birliktir.

III

Marksist-leninist bir parti, sınıfın bağrında, onunla yanyana, içiçe, aynı zamanda onun bir adım önünde kurulması zorunlu siyasal bir araç, kazanılmış önemli bir ileri mevzi konumundadır. Böyle bir parti hiç kuşkusuz belli bir birikim üzerine inşa edilir.

Partileşme bir sürecin adıdır. Parti böyle bir süreç içerisinde kurulur, ancak sürecin kendisi değildir. Sürecin yoğunlaşmış, cisimleşmiş ifadesidir. Bu yönüyle süreçten ayrılır, ondan kopar, sürecin ürünü olmasına karşın, onun üzerinde şekillenir, sürece müdahale eder. O, sürecin içinde yokolmayandır, aksine bir yıldız gibi sürekli hep en önde parlayandır. Sonuçta süreçleri yaratan da "o" olmaktadır. Bu ikisi arasındaki ayrımı anlamamak, partiyi ertelemek demektir. Böylesi bir erteleme, anın özgüllüğünü dikkate almama, sonuçta pörsümeyi, koflaşmayı ve dağılmayı gündeme getirir. Böylesi bir erteleme, "örgüt" fetişizmini doğurur; bu örgütsüzlüğün bir diğer adıdır; biçimidir. Komünistlerin önemle üzerinde durmaları gereken bu sorun, eldeki mevcut güçlerin, birikmiş kadroların, sınıf içindeki dağılımı ve iş yapabilme kapasite ve yetenekleri çerçevesinde ele alınıp incelenmeli, kapıları olası kavuşma ve birleşmelere açık tutarak, cesaretle yürünebilmelidir.

Sorun, ne eldeki güçleri fazla abartmak ne de küçümsemektir. Sorun şimdiden parti yaklaşımını ortaya koyabilmek, eldeki güçleri, bu çerçevede, buna uygun mevzilendirmektedir.

Sınıf mücadelesinin kendisi bir parti hareketidir. Bir partileşme sürecidir. Bu süreçte sınıfın ileri

unsurlarını biriktiren hareket, derine nüfuz eder, sınıfı topyekün ayağa kaldırır. Ayağa kalkan işçi sınıfı, kendi iktidar organlarını, başkaldırı ve yönetme organlarını yaratarak, içinden geldiği düzeni şimdiden çürütmeye, dağıtmaya, parçalamaya yönelir; iktidar araçlarını yaratan bir sınıf artık iktidar olmak zorundadır. Burada duraklamak ölümdür. Komünistlerin dikkatle izleyecekleri en önemli anlardan biri de budur.

Bütün bu süreci gözönüne almayan bir komünist hareket, partiye sıçrayamaz. Parti, bir bileşke kuvvettir, bir vektörel toplam değildir. Parti, toplam bileşenlerinden daha farklı ve daha üstün bir gücü ifade eder. Sınıf hareketi birikiminin bir üst ifadesidir. Böyle olduğu sürece de sınıf hareketinin kendisidir de aynı zamanda; onun içinde, bağrında... Bir sıçrama, bir sıçrama güçtür. Sınıf hareketinin belli bir aşamasında belirli bir iradi müdahale sonucu bu güce ulaşılabilir. Ancak burada da durulamaz. Parti bu anlamıyla yaratıldıktan sonra da sınıf hareketini bütünüyle kucaklamaktan henüz uzaktadır. Bileşke kuvvet oluncaya kadar, parti, yeniden ve yeniden inşa edilmelidir; yaratılmalıdır. Tıpkı 1898'de kurulan RSDİP'in 1903'te,1912'de ve Nisan 1917'de vb. yeniden inşa edildiği gibi.

Herkesin kafasında şekillenen soru şudur: Bir komünist hareket ne zaman parti olur? Ya da sorunun diğer bir yönüyle örgüt ile parti arasındaki ayırdedici özellikler nelerdir? Veya her ikisini niteleyen faktörler? vb. Bu sorulara geçmiş parti tarihleri incelenerek net cevaplar vermek mümkündür. Ancak böylesi cevaplar akademik olmaktan öteye bir anlam ifade etmezler. Esas olarak sorunu, kendi canlılığı içinde ele almadıkça, kuruluktan, sığlıktan ve dar beklentilerden kurtulmak da mümkün değildir. Sorun, yaşamın, mücadelenin canlı pratiğinde bunu algılayabilmek, bilince çıkartabilmektir. Örneğin, örgütümüzün neden henüz parti olmadığı, onun pratik faaliyetlerinden, sınıfla kurabildiği ilişkilerden, bu ilişkilerin niteliğinden yaygın olup olmamasından vs. kolaylıkla anlaşılabilir. Belli bir teorik atılımın ve ideolojik yönlenmenin parti olmak için yeterli olmayacağı ortadadır. Bunun için, pratik gerçeğin içinden çıkan sorunlara daha zengin bir açılım, sınıfın istemlerine yönelik daha net çözümler, sınıfı her yönüyle kucaklayan sınıfın her an yanında hissettiği bir örgüt temelinde organize edilmiş yoğun bir pratik-politik faaliyetler zinciri vs. gereklidir. Bunu en iyi şekilde, yerel örgütlerde faaliyet yürüten yoldaşlar ifade edebilir. Eğer onlar, bölgelerinde işçi sınıfının acil istem ve sorunlarına cevap verecek, sınıfın sürekli aradığı ve başvurduğu politik odaklar durumunda iseler, bu noktadan itibaren yapılacak en önemli iş, atılacak en önemli adım parti için bir kongrenin örgütlenmesi olacaktır. Bugün sorguladığımız budur. Henüz sınıfın en temel istemlerine cevap verecek politik mihraklardan yoksunuz. Böyle bir aygıtın gelişmesi, donanması, genişlemesi vb. sorunlar, hem buradaki yoldaşların kendi yetenek ve becerilerinin sınırlılığına ve bu eksikliklerin giderilmesine, hem teknik olanakların yaratılmasına, bunlarla birlikte EKİM önderliğinin soruna doğru yaklaşımına, müdahalesine vs. bağlı olacaktır. Bir dizi faktör işin içine girmektedir. Ancak gelişmenin ana yönü ortaya konarak bu sorun çözümlenebilir.

Burada esas halka yine de EKİM önderliğidir. Birikmiş kadroların doğru yerlerde ve doğru zamanlarda mevzilenme ve müdahalesinin sağlanması, yürünecek hattın temel problemlerini çözümleyecek açılımların yapılması ve kadroların bu hatta ilişkin temel görüşlerde eğitilip, kendi darlıklarını aşmalarında yardımcı olunması vs. bütün bu sorunlar önderliğin önünde birikmiş ve çözüm beklemektedir. Kadroların, bu durumu gözeterek, önderliğin işini kolaylaştıracak tutum ve davranışlara girmeleri, sorunu kavrama noktasında azimli ve mücadeleci olması beklenen bir durumdur. Hareket, büyüdükçe ve geliştikçe, kendi iç çelişkileri ve sorunları da bir parallellik arzetmektedir. Bu düğümü çözecek olan da, özellikle önderliğe bir sorumluluk atfetmekle beraber, bir bütün olarak mevcut kadrolardır. Onların önderlikle aralarına mesafe sokmamaları, deyim yerindeyse herşeyi önderlikten beklememeleri gereklidir. Her yerel önderlik, genel önderlik sorunlarında da kendini sorumlu hissetmelidir. Örgütsel disipline uygun olarak, kendi sorumluluklarını yerine getirdiği gibi, örgütün tüm genel sorunlarına ilişkin çözümlemelere ve çabalara girişen kadroların varlığı, ileri atılımların da göstergesi olacaktır. Her kadro önder olmalıdır. Marksist-leninist teori ile donanmış, içinden geçtiği anı tüm boyutlarıyla çözümleyebilen ve her koşulda örgütü kuran, geliştiren, faaliyetini sürekli kılabilen bir kadrolar kuşağı... İşte geleceğimizin teminatı ve garantisi böyle bir kuşaktır.

Yönetici organlar birer karar mekanizmalarıdır. Ve kuşkusuz verecekleri kararlar mevcut durumu gözetir nitelikte olursa yönlendirici ve yolaçıcı olabilir ve böylelikle kuruluktan, tepeden inmecilikten, emirvakilikten, yeteneksiz ve yetersiz kişileri üstesinden gelemeyecekleri görevlerle donatmaktan, acelecilikten vs. kurtulunabilir.

Çelik ATEŞ

Örgüt ve önderlik sorunları

Proletarya tarihsel sınıfsal benliğini ve siyasal kişiliğini, objektif varlığında otomatikman bulmaz; tarihsel "özne"liğini, devrim ve sosyalizm eyleminde kazanır ve üretir. Proletarya sınıf savaşımının yolgösterici ilkelerini Marksizmin öğretisinde bulur.

Marksizm, felsefi eylemini teoride; teorik eylemini politikada; politik eylemini ise pratikte, devrimci pratiğin en yoğunlaşmış, en kombine, en yüksek biçimi olarak örgütte, örgütlü eyleminde gerçekleştirir ve denek taşı yapar. İlişki ve etkileşim diyalektiktir, karşılıklıdır. Halkaların birinin kopartılması yahut arka plana itilmesi, Marksizmin bütünselliğinin bozulması, parçalanması demektir. Teori-politika-pratik diyalektiği/bütünselliği ideolojik mücadelenin kapsamını oluşturur. Örgüt ve önderlik ise marksist-leninist devrimci teorinin basit bir türevi değil, maddi kriteridir.

Örgüt ve önderlik sorunu, devrimin araç ve yöntemleri sorunu olarak da ifade edilebilir, ama elbetteki indirgemeci bir ifade olarak değil. Marksizm-Leninizmin cephesinden bakıldığında devrimin araç ve yöntemleri sorunu teorik ve ilkesel bir sorundur: Örgütlenmiş "zor"a karşı zorun örgütlenmesi...

Lenin'in dehası devrimci eylemi, devrimin araç ve yöntemleri sorunuyla birlikte ele alıp kopmaz bir şekilde adım adım örmesinde ortaya çıkar. Leninizmin özü, devrim teorisidir. Lenin'de devrim teorisinin belkemiğini ise örgüt teorisi oluşturur. Leninizmi örgüt teori ve eylemine indirgeme çabaları şimdiye değin olduğu gibi bundan sonra da sonuçsuz kalmaya yargılıdır. Ne ki, Lenin'de örgüt teorisi devrimin teori ve taktiğinin omurgasıdır. Lenin, yaşamını yokedilmesine adadığı, sömürü ve baskı dünyasının bamteline buradan dokunmuştur. Lenin'e ve onun örgüt teorisine birbiri ardısıra düzenlenen haçlı seferleri, bu çerçevede daha bir anlaşılır olmaktadır. Teori safdışı edilemeyince bu kez tersine döndürmeye çalışılmış; Leninizmin örgüt teorisi, devrimin teori ve taktik sorunlarından kopartılarak, örgütlenmenin ve örgüt içi yaşamın basit düzenleyici ilkelerine indirgenmeye ve yalnızca bir yönetim ve işleyiş mekanizması olarak lanse edilmeye çalışılmıştır. 1917 Ekim Devrimini, onun devrim teorisini anlamadan, tarihin devrimci yürüyüşünün mantığını anlamak da olanaklı değildir. Örgütlü devrim, devrimci gücün, enerjinin, iradenin ve yeteneğin kollektif bir irade ve otoriteye dönüşmesidir. Bunun başarılmasının temel koşulu ise, devrimci savaş cephesinin gizli* bir üsse sahip olmasıdır.** Bu üs örgüttür. Devrimci eylemin üzerinde yükseldiği program, strateji ve taktikler bileşkesinin kurmayı ve devrimci komünist çekirdekler toplamı olarak, partidir.

Komünist hareketin gündeminin odağı, işçi hareketinin sosyalist siyasal bir muhteva kazanabilmesi ve devrimin örgütlenebilmesi için, komünist kadrolaşma/partileşmedir.

Partileşme sorunu, bir yönüyle de kadrolaşma sorunudur. Kadrolaşma örgütsel bir sorundan önce, ideolojik-siyasal bir sorundur.

Sorunun özü şudur: İşçi hareketinin ileri, öncü unsurları, devrimci hareketin gövdesindeki çalışkan, militan devrim emekçileri ve sosyalist aydın hareketinin dinamik, diri güçleri, parti güçlerine nasıl dönüştürülecektir?

EKİM partileşme sürecinin hangi evresindedir? Genel teorik ve programatik temelde sunulan alternatif, politikada ve örgüt pratiğinde ne ölçüde sunulabilmektedir?

Parti güçlerinin, partili güçlere dönüşümünün temeli ideolojik-politiktir. Parti, kadrolaşmadır, ama devşirmeci bir kadrolaşma değildir. Parti, devrimci hareketteki komünist potansiyelin devşirilmesiyle, devşirilme bir topluluk olarak yaratılamaz. Kadrolaşmanın özü, parti potansiyelinin teorik-ideolojik ve eylemsel olarak kuşatılması, eğitilmesi, dönüştürülmesidir. (Politik ve örgütsel kuşatma çabası, proletarya mücadelesi-

---

* Gizlilik devrimci örgütlenmenin hareket yeteneğini kaçınılmaz olarak sınırlar, ta ki, devrimci bir durum doğana kadar. Ancak gizli örgütlenme, yokedilmenin ya da düzene entegre olmanın koruyucu temelidir. Gizlilik ise, çoğu kere karıştırıldığı şekilde, illegalite ile aynı şey değildir.

** Bu proletaryanın toplumsal-siyasal egemenliğini dünya ölçüsünde kurmasına değin teorik olarak da pratik olarak da temel hareket ilkesi olma özelliğini koruyacaktır.

nin tarihsel deney ve tecrübelerinin bilince çıkarılmasını da içeren bir çaba olabilmelidir. Bu, özellikle çok önemlidir. Olaylar, yaşandığı tarihsel kesitten süzülerek gün ışığına ve bilince çıkarılmadan, tecrübe olmaz.)

Görülüyor ki, komünist hareketin temel gündeminde ne yapmalı ile nasıl yapmalı sorusu içiçe geçmektedir.

Parti potansiyelinin kuşatılabilmesi, ideolojik platformdaki görevlerin tüm derinliğiyle bilince çıkartılıp yerine getirilebilmesine ve politika ve örgüt platformunda devrimci eylemin şekillenmesine bağlıdır. Bu diyalektik bütünlük örülmeden, Türkiye'nin bir devrim toprağı olduğunun, işçi hareketinin taşıdığı devrimci olanakların vb. de sık sık vurgulanması pek anlamlı değildir artık.

Partileşmenin kapsamı ve içeriği, ideolojik-politik ve örgütsel donanım ve kuşatmadır. Teori-pratik birliğinin, politika-örgüt aracılığıyla kurulmasıdır. Türkiye, Kürdistan'ı ve metropolleriyle, işçisi, memuru ve öğrencisiyle, içten içe kaynıyor. Buna karşılık devrim cephesi, alternatif olabilmek bir yana, ideolojik bir bunalım ve örgütsel bir dağınıklık, donukluk sürecinde savruluyorsa, hiç kuşkuya yer yok ki Türkiye komünistlerinin kaybedecek bir dakika bile zamanı yoktur. Devrim konjonktürel bir zaman dilimidir. Devrim ülkesinde fırtına "ben geliyorum hazır olun" demez. Teorik-programatik adım, yalnızca bir ilk adımdır. Bu adım politikada ve örgütte kendisini üretebildiğinde değerini koruyabilir.

Teorik ve programatik kazanımın parti yürüyüşünde yolalabilmeyi sağlaması için, bu adımın, devrimci demokrasinin ve sosyalist aydın hareketinin politik programatik temellerini olduğu gibi, aynı zamanda politik-taktik temellerini ve moral dayanaklarını da yerle bir edecek şekilde derinleştirilmesi zorunludur. Devrimci hareketin politik ve örgütsel buhranı ideolojik-programatiktir; dönemsel değil, tarihseldir. Devrimci demokrasinin olduğu kadarıyla işçi hareketi üzerindeki ideolojik-politik vesayetinin bütünüyle bertaraf edilmesi ve gövdesindeki komünist potansiyelin parti güçlerine dönüştürülebilmesi, ideolojik mücadelenin politik ve örgütsel platformda derinleşmesine, güncel sürece yön verebilecek politika/taktiklerle boyutlanmasına bağlıdır.*

İdeoloji, saf bir teorik soyutlama değildir. Politika ve örgüt platformunda maddi bir güce dönüşür ve kendisini ancak orada üretir.

Toplumsal yaşamın nabzı tutulmadan, toplumsal yaşamın kalbi (proletarya) özellikleriyle, eğilimleriyle ve değişimleriyle izlenip çözümlenmeden ve bu çözümleme temelinde uygun politikalar üretilemeden, değil iktidar mücadelesi vermek iktidar perspektifinin korunması bile olanaksızdır. İktidar mücadelesinin başarı şansı, öncelikle devrim ve sosyalizm güçlerinin irade ve eylem birliğinin sağlanmasından geçer. Bunun mayası politikadır.

EKİM, politik platformda sıkı bir mevzi yaratabilmiş değildir. Hareketimiz, işçi hareketini ve devrimci hareketi kuşatacak bir politik ve taktik donanımdan, bütünüyle değil ama, önemli ölçüde yoksundur.

Politik performansın düşüklüğü kaçınılmaz olarak örgütün taktik ve pratik platformunda da yaşanmakta, bu ise örgüt içinde örgütsüzlüğün uç vermesine zemin oluşturmaktadır.

Sorun bu düzeyde ise (ki bu düzeydedir) kısmi ve konjonktürel değil, bütünseldir ve öncelikle bir önderlik sorunudur. Önderlik, leninist bir örgütün en kapsayıcı, kuşatıcı, dinamik ve politize kurumudur. Örgüt politik müdahalenin aracıdır, önderlik ise direksiyon rolü oynar. Leninist örgütte önderlikten, heşeyden önce politik ve taktik önderliği anlıyorum. Leninist örgüt teori ve eyleminin devrim teorisiyle ilişkisi, işte tam da burada, politikanın merkeziliği ve birliği düzleminde kurulur.

Bugün eğer etkin bir politika teori ve pratiğimizden sözedilemezse, yinelemek gerekir ki, bu öncelikle bir önderlik sorunudur. MYO, politik ve taktik önderliğin kurmayının, örgüt kollektivitesinin ve iradesinin beynidir. Beyindeki performans zayıflığı otomatikman organizmanın bütün uzuvlarına etki eder. MYO'muz politik ve taktik önderlik işlevinde bir süredir zayıftır. Demek oluyor ki, önderlik bir süredir işlevini layıkıyla yerine getirememektedir. MYO'nun politik ve taktik önderlik misyonunun görev ve sorumluluklarını ve kuşatıcı ve kapsayıcı tarzda en iyi bir biçimde yerine getirebilmesi, öncelikle onun

---

* Tekrar vurgulamakta yarar var. Burada konulan problem tablosu, partileşme sorunlarına ilişkindir. Partileşme sorunları ile partinin önündeki görevler iki farklı süreci ve aşamayı temsil eder. Kuşkusuz mekanik şekilde değil. Biz ise henüz birinci aşamanın ancak başındayız.

kurumlaşmasına ve dolayısıyla görev bölüşümü üzerinde kollektif bir yoğunlaşmaya bağlıdır. İşlev farklılaşması kazanmamış bir önderlik platformunun, işlev sürekliliği ve bütünlüğünün güvencesi yoktur.

Proletaryanın savaş örgütü, iki temel bileşenin üzerinde kendini üretebilir: Militan materyalizm ile siyasal-örgütsel dinamizm... Bu iki bileşenin oksijeni ise fikri canlılıktır, üretimdir. Dünyayı, çevremizi ve kendimizi değişimleriyle ve dönüşümleriyle algılamak ve kavramaktır... Felsefi, teorik, ideolojik bir donanıma sahip olmaksızın, teorinin ilkesel temellerini toplumsal mücadelenin/ sınıf mücadelesinin siyasal ateşinde maddi güce dönüştürmeksizin, devrimci politikayı örgütün kollektif iradesinde ve taktik, teknik ustalık ve yaratıcılığında bütünleyip perçinlemeksizin, bir komünist toplumsal eylem örgütlenemez, gerçekleştirilemez.

Devrimci anlamda politikleşmiş bir sınıf mücadelesi, politik donanıma sahip bir örgütlü faaliyetle yaratılır, başarılabilir; tersinden olarak politik donanımlı bir örgütlü faaliyet ise, politikanın eyleme ve örgütlülüğe bir kanal yaratabildiği takdirde mümkün olabilir. Burada ilişki diyalektik anlamda karşılıklıdır. Ne genel teorik temel, ne de programatik platform, sistemli ve kuşatıcı bir teorik, politik üretimle bütünleşemediğinde, gerek örgütü ve onun faaliyetinde ileri işçileri ve gerekse de geniş kitleleri kapsama ve dönüştürme olanağına sahip değildir. Proletaryanın ve toplumun dinamik, politize güçlerinin gündemini yakalayamayan ve kendisini orada ifade edemeyen bir çaba, belirli bir ilerleme kaydetse bile, kendi etrafında dönmekten öteye gidemez. Böyle bir faaliyet ise, biçimsel olarak örgütlü ve politik bir faaliyet olsa da, esasta her iki platformda da kendiliğindenciliğin hakim olduğu açıktır.

Politik ve taktik önderlik eksikliği MYO'nun son 7-8 aylık içeriğinde açık seçik ortadadır. Konferans belgeleri MYO'nın hemen bütün yükünü taşır olmuştur. Konferansın teorik, politik temelleri ve örgütsel inşanın görev ve sorunları, mücadelenin ve örgütlenmenin dönemsel ve güncel sürecini çevreleyen aydınlatıcı bir derinlik kazanamıyorsa eğer, örgütün misyonunu ve önderliğin işlevini nerede aramak gerekir? (Burada önderliği yönetim merkezi olarak değil, bütün örgüt platformu olarak ele alıyorum.)

Tam da burada, "politik özne"nin işçi hareketine müdahale edebilmesinin canalıcı yöntemsel ve pratik bir sorununu ele almak gerekiyor: İşçi hareketine politik müdahalenin araç ve yöntemleri nelerdir? Başka bir ifadeyle, işçi hareketi nasıl politize edilebilir, nasıl sosyalist siyasal bir muhteva kazanabilir?

İşçi hareketine müdahale, hareketin yapısının, genel eğiliminin ve temel özelliklerinin çözümlenmesinin yanısıra, omurgasının (sanayi sektörü, sektörün dinamik kolları ve fabrika birimleri) ve esas dinamiklerinin (ileri işçiler, öncü işçi kuşağı) öncelikle gözetilip, hedef sahibi bir çalışma programı ile somut bir zemin bulabilir.

İkinci temel nokta şudur: Geniş kitlelere politik perspektif ve ileriye çekici taleplerle ulaşabilmek ancak öncü ileri işçilerin üzerinden olanaklıdır. O zaman, ileri işçilerin nasıl kuşatılacağı, dönüştürülebileceği, örgütlenip seferber edilebileceği sorunu yakıcı ve özel önem taşımaktadır. Fabrika çalışması sorunlarını kendi içinde değil, ancak politik ve taktik hedef ve manevralarla birlikte doğru bir tarzda ele alabiliriz. Sorun elbette salt bu kadarla sınırlı değildir. Ancak, çalışmanın eksenini stratejik, politik ve taktik hedefler belirlemelidir.

Öte yandan, işçi sınıfının bakış açısı ve eylemliliğinin rotası, "kendi" dışına, çalışma koşullarının ve fabrika sorunlarının ötesine çekilmeden (ama elbetteki "kendi" sorunlarını da atlamadan) ne işçi hareketi ileriye çekilebilir, ne de hareketin ileri unsurları politize edilebilir. Komünistler Lenin'in bu temel şiarını özellikle bugün, Kürt ulusal sorununun ülkenin politik gündemine oturup pratik çözüm kapısına dayandığı, cezaevlerinin birer toplama kamplarına dönüştürüldüğü, işkence ve devlet terörünün günlük yaşama diz boyu daldığı, ama en kötüsü ve tehlikelisi, bütün bunların küçük bir azınlık dışında, olağan görüldüğü, tepkisiz karşılandığı ya da milliyetçi önyargılarla tepki verildiği bir toplumda kesin bir hareket ilkesi (kesintisiz propaganda ve ajitasyon çalışması) haline getirmelidirler. Kürt ulusunun bir yandan kitlesel katliamlar, bir yandan devlet terörü ile göçmenleştirilip yokedilmeye çalışılması karşısında, işçi sınıfının milliyetçi önyargılarının kırılamadığı ve duyarlılığının yaratılamadığı bir durumda, sınıf hareketinin politize edilebilmesi de oldukça güçtür.

İşçi sınıfı, kategorik bir bütünlük içerse bile,

gerek toplumsal gerekse de politik (bilincinin niteliği) olarak bir homojenlik göstermez. Bölgesel sektörel ve hatta sektör içi fabrikalar arasında bile direniş geleneğinden, tecrübe birikiminden, politik atmosferinden vb. gelen son derece büyük farklılıklar rol oynar. Öte yandan işçi sınıfının genel kitlesi ile ileri işçiler arasında da bir tecrübe ve bilinç mesafesi vardır. Bu mesafe ne genel propaganda ajitasyon ile kapatılabilir, ne de salt propaganda ajitasyon çalışması ile... Kitleler eylem içinde öğrenirler, tecrübe kazanırlar ve bilinç dönüşümüne uğrayabilirler. Ancak eylemin kendisi otomatikman bir köklü bilinç dönüşümüne yolaçmaz. Kitleler eylemlilikleri içinde bir bilinç ilerlemesi ve tecrübe birikimi edinseler de, öncü müdahale olmadan eylem içinde tarihsel perspektifi de kapsayan köklü bir bilinç dönüşümü beklentisi, herşeyden önce bilincin diyalektiğine aykırıdır. Eylem öğretir, tecrübe kazandırır; ama bilincin niteliği eylemin içeriğince koşullanır ve belirlenir. Eylemliliğinin boyutu ne olursa olsun, politik öncüden, öncünün kararlı, uzlaşmaz, atak tutumundan yoksunluk atmosferinde, kitlelerin direniş ruhu ve eylem kapasitesi bir an sonra kaçınılmaz olarak düşüşe geçer ve söner. Ve yığınlar günlük sıradanlıklarına dönerler.

Burada sorun şudur: Öncü politik rolünü nasıl oynayabilir? Eyleme eylem içinde müdahale ederek, eylemi eylem içinde dönüştürme amaç ve kararlılığıyla hareket ederek; kitlelerin talep ve eğilimlerini daha ileri ve düzenle karşı karşıya getiren talep ve eylem biçimleriyle içiçe geçirebilme yeteneğini ve başarısını göstererek. Eylem içinde eylemi dönüştürmek, eylem içinde bilinci dönüştürmek ise ancak ileri ve devrimci işçilerin öncülük rollerini yerine getirebilmeleriyle, atak, kararlı, direten tutumlarıyla başarı şansına sahip olabilir. Salt başına "dışardan" bir propaganda ve ajitasyon çabasıyla geniş kitlelerin bir bilinç dönüşümüne uğrayabileceği bir marksistin beklentisi olamaz. Propaganda ve ajitasyon kitlelerin yoğun bir ideolojik politik kuşatma altına tutulmasında son derece önemli ve etkin bir rol oynar; kesintisizce sürdürülmelidir. Ancak politik çalışmanın belkemiği "içerden" müdahaledir; bu, fabrika çalışmasında da böyledir.

Sorunun buradan ele alınışı beraberinde, çalışmada hedef birim ve hedef kitle belirlemesini getirir. Yani stratejik ve taktik bir çalışma tarzı; somut olarak ise, hedef birimleri ve ileri işçileri yoğun bir propaganda-ajitasyon bombardımanına tutmak ve öncü, ileri işçi kuşağını politize etmek. Bu görevin yerine getirilmesindeki araç ve yöntemler sorunu ise, klişelerle değil, politik ve pratik müdahale içindeki bir yaratıcılık sorunudur. (Burada fabrika, işyeri, dayanışma, grev komiteleri vb., taban platformlarının ve girişimlerinin doğru ve etkin bir tarzda kullanıldığında umulmadık roller oynayabileceklerini gözden uzak tutmamak gerekir.)

Son derece açıktır ki, işçi hareketine müdahalenin pratik sorunları, bir bütün olarak örgüt platformunun, ama esasta hücre ve yerel komitelerin politik, pratik, örgütsel müdahale yeteneği ve kapasiteleriyle (maddi, teknik ve moral) çözüme kavuşabilecek sorunlar zincirini oluştururlar. Önderliğin ideolojik donanımı ve politik-taktik müdahale gücü ne olursa olsun, eğer "gövde" bunları hayata geçirecek politik, taktik ve moral performanstan, insiyatif ve yaratıcılıktan yoksun ise, "beynin" zenginliğinin pratik içeriği ve maddi değeri ne işe yarar ki? Fakat bunları birbirinden koparmamak, karşılıklı ilişki ve etki içinde ele almak, tek doğru yöntemdir. Her iki yön, "baş" ile "gövde", aynayı birbirlerine olduğu gibi, kendilerine de çevirebildiklerinde, bunu başarabildiğimizde, nesnel olabilir, ayrıntılara ve kişilere takılmadan (ama gerektiğinde de atlamadan) sorunlarımızı, eksikliklerimizi ve zaaflarımızı algılayıp kavrayabiliriz. Bizim sorunumuz bu yazıda ortaya koyulmaya çalışıldığı biçimiyle bütünseldir, bütün örgüt platformunundur. Öyleyken önderliğin rolünün önplana çıkartılması (sorunlarımız ve temel eksikliklerimiz eğer varlığını korumaya devam ediyor ve başka biçimlerde ortaya çıkıyorsa), aynı zamanda, köklü ve etkin müdahale platformunun öne çıkartılması anlamını taşır. Köklü ve etkin bir müdahale zayıflığı sözkonusuysa (sözkonusudur) bunun birinci derecedeki platformunun öne çıkarılması doğru ve zorunludur. Tarihi kucaklamanın ön koşulu, kırtasiyeci, parakendeci, dar pratikçi bir bakış açısından sıyrılmak ve Aristo mantığının gündelikçi yapısını kırmaktır.

Akın CENGİZ

(Ekim'in Notu: Uzunluğundan dolayı, Akın Cengiz yoldaşın yazısının örgütün iç yaşamına ilişkin bölümünü gelecek sayımızda yayınlayacağız.)

Konferans tutanaklarından...

Sınıfın öncü kuşağını kazanmak

K: İşçi hareketi sorununa ben de öncü kuşağın kazanılması boyutuyla değinmek istiyorum. Şöyle bir belirleme yapabiliriz. Bizim için hareketin bugünkü aşamasında (aslında partinin gelişmesinin epey bir dönemi boyunca da) asıl sorun, öncü kuşağı kazanmaktır. Öncü işçi kuşağını sosyalizme kazanmak partileşme döneminin en temel sorunlarından biridir (partileşme döneminden yanlızca parti öncesi dönemi değil, oluşan bir partinin gelişmesini de kastediyorum). Sınıfı devrime kazanmak ise stratejik bir sorun, daha kapsamlı ve daha geniş zaman dilim içersinde düşünülmesi gereken bir sorundur.

Bir parti öncelikle sınıfın öncü kesimini kazanmaya çalışır. Öncelikle kaygı ve çaba budur. Yalnız burada kavramamız gereken ve hareketimiz bakımında bugün altı özellikle çizilmesi gereken önemli bir nokta var. Bu günkü öncü işçi kuşağını gelişen işçi hareketi yaratmıştır ve dolayısıyla onu, ancak bu işçi hareketine politik bir müdahele çabası içersinde etkileyebilir ve kazanabiliriz. Kuşkusuz işçi hareketine politik müdahale sınıfın kitlesi üzerinde belli etkiler yaratsa bile, bu hiç de henüz işçi sınıfının kazanılması anlamına gelmez. Hareketin seyrini şu veya bu şekilde etkileyebiliriz. Fakat sınıfın kitleleri gene de bize, partiye uzak kalabilirler. Bununla birlikte, bu müdahalenin kendisi, belli bir arayış, dahası tutarlı bir arayış içersinde olan öncü kuşağı bize doğru itecektir.

Aradaki organik bağıntıyı doğru kurmak ayrı bir önem taşımaktadır. Zira yürütülen politik faaliyet, gösterilen çabalar, sınıfın kitlelerini bize geniş kesimleriyle ve istikrarlı bir tarzda itemediği ölçüde, bu aslında anlaşılır olgunun kendisi, kadrolarda belli bir umutsuzluğa, sınıfı kazanmak konusunda belli bir karamsarlığa yolaçabilmektedir. Oysa bu durumun kendisi son derece doğaldır. Sınıfın kitlelerine belli bir politik etkide bulunabiliriz, belli politik şiarlarımızı, belli politik istemleri onlara maledebiliriz. Fakat belki de uzun bir dönem yapacağımız etki bunun ötesine geçemez; hatta hareket gerilediği ölçüde bu etki kaybolabilir de. Ama bu kapsamdaki bir müdahalenin kendisi, bizi sınıfın politik bir bilinçlenme süreci içersinde olan ileri kesimi için bir odak noktası haline getirir, onları bize çeker. Kısaca sorun öncüyü sosyalizme kazanmaktır; bu ise ancak bu öncüyü yaratan, çoğaltan ve geliştiren işçi hareketine sistemli bir müdahale çabası içinde başarılabilir. Kavranması gerek önemli sorunlardan biri bence budur.

Bununla bağlantılı olan bir diğer sorun daha var. Devrimci hareket toplam olarak işçi hareketine yöneliyor. Bu hem devrimci hareket bakımından (sınıfın önemini kavramak anlamında) belli bir bilinç ilerlemesinden geliyor. Hem de bizzat işçi hareketinin kendisi, devrimci örgütleri kendi gücüyle ve dinamizmiyle kendine çekiyor. Sonuçta bugün, devrimci örgütler toplam olarak dikkatlerini ve çabalarını işçi sınıfı içerisinde yoğunlaştırıyorlar, onun ileri kesimlerini kazanmaya çabalıyorlar. Kuşkusuz bu çaba bütünüyle olumsuz değildir. Tersine, belli bir olumlu sonucu vardır bunun. İşçi hareketini politikleştirme doğrultusunda bir çabadır bu. Yanısıra öncü kesimi radikalleştirme doğrultusunda bir çabadır. Bu yönüyle bu çabayı olumlu saymak olanaklıdır. Hele de komünistlerin sınıfın önemli kesimine ulaşamadığı bugünkü koşullarda.

Ama bu aynı sürecin kendisi bir de olumsuz sonuç yaratmaktadır. Öncü radikalleşmekte, devrimcileşmekte, ama bu çarpık bir ideolojik-politik kavrayışla gerçekleşmektedir. Zaafın bir yönü budur. Öteki yönüyse, devrimci gruplar sınıfın leri kesimleri içerisinde etkili olabildikleri ölçüde, kendi geçmişten gelen bölünmüşlüklerini sınıfa taşımaktadırlar. Belki bu bugün henüz sınıfı hareketini ve eylemini bölmemekte, ama yine de onu kesinlikle belli bir biçimde zaafa uğratmaktadır. Devrimci hareketin sınıf hareketine yaptığı müdahaleyi bu iki yönüyle, olumlu ve olumsuz yönleriyle değerlendirmek, birini bir olanak saymak, ötekini ise bir mücadele konusu etmek gerekiyor.

Üçüncü bir soruna gelince. Öncüyü kazanmak sorununun bir yönü, sınıf hareketine politik müdahalede bulunmak ve bu çerçevede öncüyü etkilemek, onun ileri kesimlerini kendine çekmek çabasıdır, dedim. Ama bir de öncüyü eğitme soru-

nu vardır. Öncü işçi kuşağı için bir politik ilgi alanı giderek bir çekim merkezi haline gelmek mümkündür. Ama bunun ötesine geçebilmeliyiz. Sosyalizm doğrultusunda bu öncü kuşağı eğitebilmek gerekir. Bunun için olağan araçların ve yöntemlerin ötesine geçmek gerekiyor. En ileri unsurların eğitimi kuşkusuz parti kadrolarının eğitimi genel görevi kapsamındadır. Ya ötekiler? Bu, öncü kuşağa hitab eden bir propoganda sorununu gündeme getiriyor. Belki de daha çok broşürlerle yapılabilecek bir iş. Sosyalizmin temel teorik gerçeklerini, toplumsal gerçekleri, mücadelenin gerçeklerini, tüm bunları belli bir sistematik içersinde işleyebilen bir dizi broşürü çıkarabilmek anlamına geliyor. Bunu bazı devrimci gruplar çok ilkel bir tarzda da olsa yapıyorlar. Benim kastettiğim bu değil. Ama böyle bir ihtiyacı karşılayabilecek güçleri ortaya koyabilecek miyiz bu aşamada, bu konuda tam bir şey diyemiyorum. Ama eldeki eğitim malzemesi bu biçimiyle öncü işçilerin (onu nispeten geniş bir "kitle" olarak düşündüğümüzde) eğitilmesi için hiç de yeterli değildir. *Ekim* şimdiki biçimiyle yeterli ve uygun bir eğitim aracı değil. Hareketin kadroları bakımından yol gösterici ve eğitici bir rol oynayabildiği halde, nisbeten geri olan, sosyalizmle, sosyalist hareketle ilk karşılaşan işçiler için eğitici bir işlev yerine getiremiyor. Sorunların karmaşıklığı harekete yeni yaklaşmakta olan belli işçi unsurlar için ağır kalabiliyor. Onlar için eğitici popoganda malzemesi, propaganda broşürleri hazırlamak gibi bir sorun var. Bunu gözönünde bulundurmak gerekiyor, böyle bir ihtiyaç var.

Daha önceki tartışmalarda da belirtilmişti. Öncü işçi kuşağını etkilemek yanlızca dar sınırlar içersinde, dar anlamda işçi hareketinin kendisine müdahale etmekle olanaklı değil. Bu yeterli değil. Hareket toplumun genelinde politik bir mihrak olarak kendini ortaya koyabildiği ölçüde, öncüyü daha kolay etkilemek olanağına da kavuşuyor. Bir Marksist hareketin kendini bir politik varlık olarak yaratması, etkin bir politik odak haline getirmesi, esas olarak genel planda gösterilebilecek çabalara bağlıdır. Resmi oturumlardan önceki tartışmalarda buna bir partinin (SP) durumundan giderek bir örnek de vermiştim. Genel siyasal arenada gösterdiği etkinliğinin onu işçi hareketinin öncü kuşağının belli kesimleri için nispeten çekici hale getirdiğini söylemiştim.

İşçi hareketine iki kanaldan yöneleceğiz. İlki, içten içe, onun kendi dar mekanı içersinde, fabrika ve işletmeler içinde bizzat çalışarak. Öteki, işçi hareketinin politik temsilcisi olmak misyonuyla, toplumum genelinde gösterebileceğimiz politik etkinlik, sınıf kitlesini etkilemenin ve öncü işçi kuşağını kendimize çekebilmenin bir başka yoludur. Hareketin kendini oluşturmasına ve geliştirmesine bu perspektifle de bakmak gerekiyor. Bu da öncüyü kazanmak çabasının bir parçasıdır, önemli bir alanıdır.

Bir başka sorun, işçi hareketine başarılı bir müdahaleyi olanaklı kılacak politikalar üretebilmektir. Bu alanda henüz çok zayıfız. Bu, hareketimizin gelişme düzeyiyle de bağlantılı bir zayıflıktır.Gelinen yerde, hareket artık biriktirdiği kadro güçleriyle, yarattığı örgütsel olanaklarla, işçi hareketine müdahale etmek aşamasına gelebildiğine göre, bu müdahalenini sorunlarını daha bir kapsamlı ve somut tartışmak durumundadır. Bu genel bir propoganda ve ajitasyonun ötesinde, işçi hareketinin bu günkü seyrini hızlandırabilecek, onu daha ileri boyutlara ve daha bilinçli bir düzeye çıkarabilecek politikalar anlamına geliyor. İşçi hareketinden kendiliğinden çıkmış bir genel grev istemi vardır. Örneğin bu genel grevin nasıl gerçekleştirilebileceği, bu potansiyel istemin nasıl gerçek kılınabileceğine ilişkin politikaları kastediyorum. İşçi hareketinin kendi gelişimiyle ortaya çıkardığı işçi komiteleri var. Bunlar hala da anlaşılabilmiş değil, buna ilişkin politikaları kastediyorum. Genel olarak mücadele ve örgüt biçimlerine ilişkin perspektifleri kastediyorum. Bu sonunucular teorik ve tarihsel bir bakışla ve genel planda doğru kavranılmadığı ölçüde, işçi hareketinin seyrini doğru anlamak ve ona doğru bir müdahelede bulunmak da olanaklı olmaz. Bugün özellikle devrimci hareketin yaşadığı önemli zaaflardan biri budur. İşçi hareketinin düzeyini görebilmektedir, ama mücadele ve örgüt biçimleri sorununu kavrayamadığı için, müdahalenin yolu ve yöntemi konusunda ciddi tutarsızlıklara düşebilmekte ve neticede başarısız kalmaktadır.

İşçi hareketinin önündeki engellerden söz edildi, reformizimin bu noktada altı çizildi. Reformizm ideolojik bakımdan işçi hareketi içerisinde gerçekten etkindir. Politik bakımdan onun için bir çekim merkezi ve umut olmasa bile,ideolojik bakımdan işçi hareketi içerisinde çok güçlüdür. Biz, işçi hareketi yasaları aşabili-

yor ama düzeni aşamıyor, ya da ortaya ihtilaci bir kimlik koyamıyor derken, bir yönüyle bu gerçeği anlatıyorduk. Mücadele her şeye rağmen barışçıl gelişiyor. Yasaları aşabiliyor, ama yine de barışçıl gelişiyor. Barışçıllığın zorlandığı yerde, hareketin tıkandığını ve geri çekildiğini görebiliyoruz. İşçi hareketi polisle, jandarmayla, genel olarak düzen kurumlarıyla henüz bir çatışma ortamına girebilmiş değil. Girebilmenin ötesinde, belli bir temkinlilikle bundan geri durmaktadır. Bu işçi hareketinin ihtilalci geleneklerinin zayıflığıyla ilgili olduğu kadar, reformizmin güçlü etkisinin de bir sonucudur.

Pratik bakımdan işçi hareketinin en önemli engellerinden biri sendika bürokrasisidir. İşçi hareketini sendikalar dizginliyor. Bazen bizzat önüne çıkarak, bazen önüne düşerek ama belli bir noktada sınırlayarak, bu ikili yolla, bu ikili taktikle, şu son üç dört yılda işçi hareketini sendika bürokrasisi dizginlemiştir. Bu işçi hareketinin örgütsel planda henüz sendika örgütlenmesi çerçevesini aşamamış olmasından da geliyor. Aslında doğru bir sendika politikası, ya da sendikalar sorununda doğru politikalar üretmek, devrimci sınıf sendikacılığı konusunda netleşmek kadar, işçi hareketi içersindeki sendikal sınırlığın kendisine de vurmak, bu yönüyle de işçi hareketinin politik gelişmesine ve örgütlenmesine önem vermek, burada ayrı bir sorun olarak karşımıza çıkıyor. Sendika bürokrasisi engeli nasıl aşılabilir? Bunun üzerine biraz düşünmek gerekiyor. Sendika bürokrasisi işçi hareketinin eylem yeteneğini kısıtlamasa, işçi hareketinin içerisine girdiği eylemlilik reformizmi ideolojik bakımdan darbelemenin de koşullarını yaratacaktır, onu kolaylaştıracaktır. Ama sendika bürokrasisi işçi hareketinin eylem yeteneğini kısıtlayabildiği ölçüde, reformizmin ideolojik etkisi de bu geri düzey üzerinde varlığını koruyabiliyor.

Seçimlerdeki tutumumuz...

(Başlarafı s.20'de)

ve tecrit etmeçalışmasının ürünü olacaktır. Bağımsız sosyalist adayların desteklenmesi bu bakımlardan da önemlidir. Devrimci-demokrat adaylara verilen destek, bu çalışmaları ve çabaları boşa çıkarıcı niteliktedir. Farkı silici özelliktedir.

Yazımı A. Azad'ın Marx-Engels'ten yorumlayarak aktardığı bir alıntıyla bitirmek istiyorum. *Ekim*'in 2. sayısında *"Seçimler ve Revizyonist-Sol"* başlıklı yazıda yer alan bu yorumlu parça şöyledir: *"Örneğin Marks ve Engels 1848 devriminin yenilgisinden sonra yeni bir devrimci dalganın geleceğini ümit ettikleri 1850'de proletaryanın, feodalizmi ve mutlakiyeti devirecek olan bir devrimin başını çekecek demokratik küçük-burjuvazi ile birlikte savaşırken bağımsızlığını korumasını, bağımsız hareketini geliştirmesini önemle vurguluyor ve devrimin başarısı halinde oluşacak bir temsili meclise ilişkin Komünist Birlik'te tutumunu şöyle saptıyorlardı: 'Burjuva demokrat adaylar yanında, her yerde işçi adaylar da gösterilmelidir... Bunların seçilme şanslarının hiç bulunmadığı yerlerde bile, işçiler, bağımsızlıklarını korumak, güçlerin ölçmek ve kamuoyunun önüne kendi devrimci tutumlarını ve kendi parti görüşlerini koymak için, kendi adaylarını göstermelidirler. Bu konuda demokratların (küçük-burjuva devrimci demokratların -bn.), örneğin böyle yapmakla demokratik partiyi böldükleri ve gericilere kazanma olanağı sağladıkları yolundaki savlarla kendilerini ayartmalarına fırsat vermemelidirler. Bu türden sözlerin nihai amacı proletaryayı aldatmaktır. Proleter partinin böyle bir bağımsız eylemle kaçınılmaz olarak göstereceği ilerleme, temsili-kurum içerisinde bir kaç gericinin varlığının doğurabileceği sakıncadan çok daha önemlidir.'" (Siyasal Gelişmeler ve İşçi Hareketi*, s.210-211)

Bu son derece açık ve ilkesel tutum ortadayken, sosyalist devrim aşamasında bir ülke olan Türkiye'nin komünistlerinin, küçük-burjuva devrimcileri hakkında seçimlerde gösterdikleri zayıflık tutumları nasıl açıklanabilir? Bu bir talihsizliktir. Ama önemli bir talihsizlik olmuştur. Bunun gerisinde yatan şey, halen tutulan hatta belli bir tereddüt (ki bu küçük-burjuva popülizmin üstümüze sinmiş kokusudur) ve geçmiş küçük-burjuva yapılanmalar arası süren sekter, grupçu savaşın bu dönemde muhatabı ve sorumlusu olmama kaygısıdır. Sorunu bütün bilimselliğiyle ve açık gerekçeleriyle koyan bir hareketin, taktiklerinin hesabını da aynı tarzda vereceği açıktır. Hiçbir kuşkuya yer yoktur ve verilmemelidir. Kaygılar elimizi bağlamamalıdır.

Mahir KIVILCIM

Seçimlerdeki tutumumuz üzerine

Seçimlerde "işçilerin bağımsız sosyalist adaylarını destekle" şiarı, günümüzün koşulları açısından son derece önemli bir çağrıdır. Bu şiar, "sınıf bilinçli işçilerin politik dünya görüşlerinin ilkelerini ve temel isteklerini savunmak" için, temel ve başlıca yolun, işçilerin kendi sosyalist önderlerinin etrafında kenetlenerek, kendi bağımsız sınıf tutumu ve siyasal insiyatifi ele geçirme çağrısıdır. Buradaki "sosyalist" sıfatına dikkat çekmek gerekiyor. Sosyalist adayın nitelikleri komünist ölçütlere vurularak ortaya konmak zorundadır. Bu niteliklere sahip olmayan adayın çıkarılması (seçim için) bir zaafın belirtisidir. Seçimlerde çıkarılacak bağımsız adayın sadece işçi adayı olması yeterli olamaz. Sınıfın bağımsız tutumu demek, salt sınıf hareketi (kendi başına, kendi içine gömülü) yaratmak demek değildir. Bu tutum, sınıfın bağımsız siyasal sosyalist hareketi bakımından ele alınmalıdır.

Herhangi bir bakış açısıyla değil de, marksist-leninist bilimsel bakışla olayları ve olguları, değerlendirmelere tabi tutuyorsak, sorunu (seçimlerdeki tutum) sınıf mücadelesinin bugünkü tarihsel ve somut ilişkileri çerçevesinde incelemekle sorumluyuz demektir. Bizi sosyalizme götürecek ve sosyalizmin tek kararlı ve dinamik toplumsal unsuru yegane devrimci sınıfın, emek-sermaye çelişkisinin çözümünün esas toplumsal gücü ve önderi işçi sınıfının, bu misyonunu, sosyalist siyasal bilince ererek, kendi siyasal önderliğini yaratarak yerine getireceği gerçeğinden hareket ediyorsak, bunun aynı zamanda toplumun diğer emekçi kesimlerinin de maddi ve manevi önderliği anlamına geleceğini unutmamamız gerekiyor.

İşçicilik (uvriyerizm), işçi sınıfının geri konumunun, burjuva düzen içi bilincinin ve hareketinin abartılması, soyut bir yaklaşımla işçi sınıfının her pratik adımının yüceltilmesidir. Sınıfın tarihsel rolü ve yerine getireceği misyonu teorik olarak açıklamak başka bir şeydir, bunun şimdiden sınıfta tecelli ettiğini ileri sürmek başka bir şey. Diyalektik materyalist bir bakış, durumun bütün yönleriyle incelenmesini şart koşar. İşçi sınıfı hareketinin ileri ve geri durumları, zayıf ve güçlü yanları, nesnel ve öznel düzeyi, göreli konumu vb. bir bütün olarak ele alındığında ancak, sınıfın hareketi verili toplumsal yapıda bir yere konabilir. Bu dahi gerek dünya ve gerekse ülke çapında diğer sınıfların hareketlerine göre verili bir durumu ifade eder. Bu açıdan ele alındığında, bağımsız adayların sosyalist niteliği son derece önemli bir unsur ve vurgudur. Bu, sınıfın öncülerinin ideolojik bakımdan kazanmaya verdiğimiz önemin bir vurgusudur. Gerek ideolojik, gerekse siyasal anlamda bu vurgu, sınıfın bilinçli bir maddi güce dönüşmesinin şimdiden koşullarını ve olanaklarını yaratabilmek açısından önemlidir. Şimdiden ortaya konamayan bağımsız siyasal sınıf hattı ve tutumu, yarın için bir dezavantaj olacaktır. Güç olabilmek, değişik araç ve biçimlerin, olayların ve fırsatların amaca ve hedefe uygun olarak ele alınabilmesi, değerlendirilebilmesi demektir. Öngörü, çap ve yetenek gerektirir. Bu yapılamazsa, düzen her zaman için kazançlı çıkacaktır.

Bir komünist parti (örgüt) açısından adayların seçimi bir titizliği gerektirir. Çünkü adaylar, açık olarak yığınların gözünde ve gözü önünde düzenin alternatifi iddiasını taşıyan partinin temsilcileridir. Onun tavırları ve ifadeleri, bu anlamıyla yığınlarca bir sınava tabi tutulur. Bu, geleceğe dönük önemli bir birikim demektir. Geleceği yaratmak bugünden mümkündür ancak. Adayların komünist ölçütlere uygunluğu da yeterli değildir. Adayın aynı zamanda geniş çevre sahibi, sevilen ve sayılan, işçi kitleleriyle geniş ve sıkı bağlara sahip vb. özellikleri de taşıması gerekir. Nihayetinde partinin direktifi altında ve disiplini içerisinde hareket etmelidir. Bu sonuncusu her şeyden daha önemlidir. Çünkü bu son nokta, kampanyanın doğru, tutarlı ve kararlı yürütülmesinin de biricik teminatıdır. Her şey sonal hedefe hizmet etmelidir.

Bütün bu açıklamalardan sonra devrimci-demokrat adayların desteklenmesinin ne anlama geldiği tartışılmak zorundadır. Bu tartışmada, böyle bir tavrın anlamsızlığı ve amacahizmet etmediği açıklığa kavuşturulacaktır. Her şeyden önce küçük-burjuva popülist adayların böylesi açıktan desteklenmesi hiç doğru değildir. Komünist hareketimizin kendini henüz ortaya koyamadığı, proleter tutum ve perspektifinin, marksist yöntem ve proleter sınıf bakış açısıyla teorik ve ideolojik bakımdan donanmış bir örgüt olduğunun henüz kavranamadığı bir ortamda, üstelik içinden geldiği küçük-burjuva popülizmiyle hala karşılaştırılabildiği ve karıştırıldığı (bilinçli bir karıştırma da olsa) ve hatta kimi çevrelerce aynılaştırılabildiği bugünkü koşullarda, bu ayrımı ve

farklılığı her fırsatta en kalm çizgilerle çekmek ve göstermek, komünist bir görevdir. Buna, sosyalizmin, uluslararası planda prestij kaybettiği, sosyalist değerlerin birbirine katıldığı ve sulandırıldığı gerçeğini de eklersek, sorunun önemi daha iyi anlaşılabilir.

Özellikle emperyalizm çağında, tüm dünyada Marksizmin kendisini kabul ettirmesi ve proleter Ekim Devrimi faktörünün de etkisiyle, tüm küçükburjuva önderlikler, hep Marksizm-Leninizm adına ileri çıkmışlar ve kendilerini devrimci proletaryanın öncüleri olarak lanse etmişlerdir. Bu durum, sorunu daha da karmaşıklaştırmaktadır. İşçi sınıfına pratik yönelim, *kendi başına* anlamını yitirmektedir. Sorun, işçi sınıfına hangi teorik-ideolojik mirasın götürüleceği, onun hangi yönde eğitileceği, hangi hedef ve amaca ve bununla ilintili olarak hangi görevlere çağrılacağı vb. kısacası tarihsel rolü ve yerine getireceği misyonu açısından önem kazanmaktadır. Sınıfı ne için ve hangi amaçla kazanacağımız önemlidir. Bu çerçevede düşünüldüğünde, küçük-burjuva popülizminin sınıfa yönelimi, sınıfın politik hareketlenmesinde olumlu bir faktör olması dışta tutulduğunda (ki bunun çok önemli olduğunu düşünmediğim gibi, hareketi bozucu yönü nedeniyle zararlı bir faktör olduğunu düşünüyorum), sınıfın burjuva demokratik görevlere, "devrimci reform" çerçevesine hapsi anlamına gelmektedir. Küçükburjuva popülizminin Marksizm dışı ideolojik-teorik formasyonunun açığa vurumudur bu. Marksizm cilası, gün geçtikçe dökülmekte, Marksizm dışılık sırıtmaktadır. 20 yıllık bir geçmiş düşünüldüğünde, kimi ileri çıkışlar gözardı edildiğinde, bir bütün olarak küçük-burjuva önderliklerinin tam bir çözümsüzlük ve çıkmaz içinde oldukları ve bu durumun onları esasında gittikçe geriye çektiğini görmemek mümkün değildir. Kısacası küçük-burjuva önderlik sorunu, iflas etmişlik sorunudur. Ancak yapılacak bir şeyin olmadığı anlamına gelmez bu. Onların ileriye çekilmesi sorunu esas olarak proletaryanın ileriye çıkması sorunudur. Yapılacaklar bu eksende yapılabilirse, küçük-burjuvazi ileriye çekilebilir, en azından tarafsızlaştırılabilir. (Önderlikleri açısından ise şimdilik yapılabilecek pek bir şey olduğunu sanmıyorum. Tarih onları hep geride bırakmıştır ve tarihte onlar genellikle sosyalizme cephe alarak gericileşmişlerdir.) Ancak proletaryanın bağımsız sosyalist siyasal bilinçle donanmış hareketi ve bu hareketin diğer sınıflar üzerindeki muazzam gücü, baskısı ve etkisidir ki, küçük-burjuva saflarını karıştırabilir, onları savurabilir, parçalayabilir, saflaştırabilir ve netleştirebilir. Partinin yaratılmasıyla birlikte düşünüldüğünde küçük-burjuvazinin kimi kesimlerinin (emekçi-yoksul) proletaryanın saflarına, onun partisinin saflarına ve yanına çekilmesi sorunu, artık pratik bir sorun halini alır. Sorun esasen o zaman çözüme kavuşma olanağına ve koşullarına sahip bir hale gelir.

Proletaryanın ileri çekilmesi çabalarında elle tutulur bir başarı gösterilmeden ve proletaryanın ileri unsurları proletarya diktatörlüğü savaşımına çekilmeden, salt teorik atılımla küçük-burjuvaziyi, küçük-burjuva örgütleri etkilemek, onu ileriye çekmek, ileri unsurlarını kazanmak, bir hayal kırıklığı olacaktır (küçük-burjuva kimliklerini bırakanlar burada tartışma dışıdır).

Küçük-burjuva popülist adayların (devrimci-demokrat!) desteklenmesi, bir platforma ve bu platformun oluşturacağı eylem birliklerine bağlı olarak ele alınırsa, bağımsız sosyalist tavır güçlenebilir, bağımsız siyasal hatta hizmet sözkonusu olabilir. Bu nedenle adaylar ancak devrimi savundukları, devrim ve sosyalizm fikrini ihtilalci bir temelde öne çıkardıkları zaman desteklenebilirler. Küçük-burjuva demokrasisinin devrimci kanadının esasen devlete yöneldiği, demokrasi sorununu devletin yıkılması sorununa, devrimci zora dayandırdığı ölçüde,devrimci olduğunu ve bu anlamıyla da, tıpkı Kürt ulusal hareketi gibi işçi sınıfının iktidar mücadelesinin doğal müttefiki olduğunu hatırdan hiç çıkarmamak gerekir. Bunun ötesinde, sosyalizm adına, proletarya diktatörlüğü adına yapacakları hiçbir şey olamaz. Gerisi devrimci proletaryaya ve onun öncü partisinin yetenek ve becerisine kalmıştır.

Seçimlerin dışında oluşturulacak eylem birlikteliğinde bazı ödünler verilebilir (kuşkusuz bunlar ilkesel boyutlar değildir); ancak seçimler, bütünsel bir tavrı sergilemesi açısından önemli olduklarından ödün verilmesi düşünülemez. Küçük-burjuva hareketlerin teorideki eklektizmi, onların zaman zaman doğru taktiklere ulaştırabilmektedir. Bunun abartılacak bir yanı yoktur. Bu yanın desteklenmesi diri unsurların ileriye çekilmesi bakımından önemlidir. Ayrıca siyasal sonuçları bakımından bir kazanımdır.

"Bağımsız bir işçi sınıfı politik hareketi yaratmaya yardım etmek, işçilerin partisinin büyük tarihi görevidir." Uluslararası komünist hareketin durumu ve ülkemiz gerçeği açısından sorun son derece açık, yakıcı ve anlamlıdır. *Ekim*, daha ilk sayısında,

"Seçimler, Parlamento ve Bağımsız Sınıf Tutumu" başlıklı yazıda buna işaret etmişti: *"Bu ülkede sol, on yıllardır farkında olarak veya olmayarak ideolojik, siyasal ve pratik tutumuyla, işçi sınıfını direkt ya da dolaylı, burjuvazinin şu veya bu fraksiyonunun ya da küçük-burjuvazinin eklentisi haline getirmiştir; bu yüzden de bütün burjuvaziden ve küçük-burjuvaziden bağımsız bir sınıf hareketi yaratamamıştır. Bugün revizyonistler ve liberal sol aynı rolü sosyalizm adına oynamaya devam ediyorlar. Bu bakımdan bağımsız kimlik sorunu, bunun vurgusu ve ilk adımları, hayati bir önem taşıyor. Bu varolmanın ve ilerlemenin olmazsa olmaz koşuludur."* (*Sosyalist Gelişmeler ve İşçi Hareketi*, Eksen Yayıncılık, s.20) Bu alıntı son derece önemlidir. Bütünüyle katılıyorum. Ancak bu yazı bir bütün olarak okunduğunda, bu alıntıdaki ruha uygun olmayan kimi yaklaşımları da sezmemek mümkün görünmüyor. Seziliyor ve hatta bugünkü seçimlere ilişkin tutumun anlaşılabilmesi açısından iyi bir örnek teşkil ediyor.

"Örneğin, 1983 milletvekili genel seçimine katılmamak, ama Anayasa oylamasına katılıp, red oyu vermek siyasal bakımdan doğru tutumdu." Bu seçim ya da referandum komedilerinin düzenlendiği "özel durumların" kendisi, devrimci proletarya açısından, onun sınıf cephesi açısından, karşı-devrimci cephenin, işçi sınıfının birliğini, dayanışmasını, bağımsız siyasal hat yaratma çabasını ve mücadelesini bozmanın, parçalamanın, sindirmenin ve dumura uğratmanın değişik oyun ve hilesinden başka bir şey değildir. Bu "özel durumları" diğer olağan durumlardan ayıran bir Çin Seddi yoktur ve karşı-devrim sürecinin bir parçasından başka bir şey değildir. Bu durumlar, yenilgi dönemleri, toplumsal güç dengeleri açısından önemlidir. Devrimci proletarya açısından geri çekilme ve güç toplama dönemleridir. Seçimlere ilişkin tutum ve taktikler esasen böylesi dönemlerde önem kazanmaktadır. Ancak, burjuva parlamentosunu ve diğer gerici kurumları dağıtmaya gücümüz yetmediği sürece bu kurumlarda çalışmak bir zorunluluksa, ta ki yığın grevlerinin siyasi grevlere ve sonra da devrimci grevlere ve sonunda burjuvaziye karşı ayaklanmaya doğru hızla dönüştüğü objektif bir durum ortaya çıkana dek, bu özel durumlarda içinde olmak üzere, burjuva kurumlarda çalışmak ve seçimler vb. özel durumlarda buna ilişkin taktikler ve tutumlar belirtmek de bir zorunluluktur. Zira 1980-83 yılları burjuva diktatörlüğü açısından esasta bir özellik arzetmezken, mevcut siyasal dengelerin değişmesi ve devrimci sınıfların aktivitelerinin azalması, siyasal ve ideolojik bakımlardan (zorun dozajının artması ve yenilgi psikolojisinden kaynaklanan) burjuva egemenliğinin pekişmesi ve üstünlük kazanması vb. toplumsal güç ilişkilerinde kendini farklı biçimde göstermektedir. Bu nedenlerden dolayı 1983 milletvekili genel seçimine katılmamak, meydanı burjuvaziye tamamen terketmek anlamına gelir. Daha doğrusu işçi sınıfı ve emekçileri tamamen burjuvazinin insafına bırakmak demektir. Bu seçime de katılmak, işçi ve emekçilere buradan seslenmek, yenilgiden çıkarılan dersleri anlatmak ve moral aşılamak vazgeçilemez önemdeydi. Durumun "özel"liği bu gerçeği değiştirmez. Aynı şekilde referandum platformunu kullanmakta bir zorunluluktur. Salt red oyu vermek için değil, bizzat referandumun ikiyüzlülüğünü, burjuva siyasetinin ikiyüzlülüğünü, askeri diktatörlüğün varlığı ve nedeni ile, seçimlerin ve anayasanın varlığı ve nedeni arasındaki ilişkiyi ve çelişkiyi vurgulamanın platformu olarak kullanmak, işte komünistlerin doğru tutumu bu olmalıydı. Ancak gerçeğin kendisi, devrimci hareketlerin yenilgisi ve dağınık-örgütsüz konumu, bu dönemin işçi sınıfı ve emekçiler lehine değerlendirilememesinin de zemini olmuştur. Örgütsüzlük, nesnel bakımdan seçime katılmamayı koşullandırmış, referandum sorunu bireysel anlamda kendini göstermiştir.

Bugün, işçi sınıfını küçük-burjuvazinin eklentisi haline getirmemek ve küçük-burjuvaziden bağımsız bir sınıf hareketi yaratmak için, gerekli maddi ve manevi güç ve olanaklar az çok mevcuttur. EKİM, bu dava için, bir olanak ve zemindir. Şimdi şaşmamak için daha fazla nedenimiz ve olanağımız var. Kendimize ve sınıfa güveniyoruz ve güvenmeliyiz. Bugün işçi sınıfının ileriye çekilmesinin ve olgunlaşmasının yolu da kendisine güvenmekten geçer. Bu güveni aşılamak, burjuvaziden kesin kopuşu sağlayacak ve bağımsız sınıf vurgusunu öne çıkaracak zenginlikte bir yaklaşımı, ihtilalci taktik ve tutumu zincirin halkaları gibi birbirine bağlayacak tarzda sürekli kılmak suretiyle mümkün olacaktır. İşçi sınıfını sermaye sınıfıyla karşı karşıya getirmek, döğüşerek öğrenmesini sağlamak, deneyim ve mücadele yeteneği kazanması, bütün bunlar taktiğe yedirilmelidir.

Seçimlerdeki tutumumuzu, düzen-devrim ikilemi çerçevesine hapsederek açıklamak, sorunu daraltmak, çözümünü muğlaklaştırmak demektir. Kuşkusuz devrimci küçük-burjuvazi ve Kürt ulusal

hareketi ve onun halihazır önderi PKK bu çerçevede ele alınarak desteklenebilir ve desteklenmelidir. Bu anlamıyla devrime hizmet eden her hareketi ve tutumu desteklemek doğrudur. Ancak seçimler özel bir durumu, komünistlerin kendilerini ifade edecekleri, sınıfa ve emekçilere bir bütün olarak gideceklerı bir durumu anlatmaktadır. Komünistlerin, devrimci proletaryanın, bağımsız kimlik ve tutumunun vurgusunu ortaya koymanın ve pratiğe geçirmenin vesilesi olan seçimler, bu bakımlardan bir titizliği gerektirmektedir. Diğer devrimci sınıf ve tabakaların tutumunu işçi sınıfının sosyalist hareketinin dümen suyuna sokmak, bağımsız siyasal işçi hareketinin güçlenmesine katmak için, ihtilalci komünist taktikte ısrarlı olmak, bağımsız kimliği vurgulamak ve bunun pratik çabasını canlı tutmak zorunludur. Üstelik yukarda ifade edilen devrime hizmet eden her hareketi ve tutumu desteklemenin de biçim, üslup ve yöntem açısından değişik görünümler arzedeceği son derece açıktır. Kaldı ki, seçimler bu bakımdan bir özgünlüğü ifade etmektedir. Konumuz açısından erken genel seçim, komünistlerin bakış açısını, perspektifini açıklamak, işçi sınıfı üzerine sinmiş burjuva ve popülist etkileri kırmak, parçalamak için ayrı yürümeyi gerektiriyor. Bizim gerçeğimiz açısından bu son derce önemlidir. Bu, bizim üzerimizdeki popülist tozları silkeleyip atmak için de son derece önemlidir.

Ekim, Çözüm Mücadeledir başlıklı başyazısında, erken genel seçime ilişkin tutumunu şöyle ifade etmiştir: *"Komünistler ve öncü işçiler; bu perspektif çerçevesinde burjuva adaylar karşısında* ***bağımsız sosyalist adayların*** *çıkarılabildiği yerlerde, bu adaylar aracılığıyla işçi sınıfı ve emekçi halka dönük propaganda ve ajitasyon faaliyeti yürütecek ve kitleleri sosyalist adayları desteklemeye çağıracak; bu adayların olmadığı her yerde ise, sosyalist hareketin bağımsız siyasi tavrının bir gereği ve sınıf hareketinin burjuva partilerin etkisinden bağımsızlaşabilmesinin güncel taktiksel yolu olarak, 'Çözüm düzen partilerinde değil, mücadelededir' şiarını yükseltecek ve kitleleri bu şiar etrafında boş oy kullanmaya çağıracaklardır."* (Sayı:48, Eylül 1991) Burada altını çizmiş bulunduğum **"bağımsız sosyalist adaylar"** tümcesinin devrimci-demokrat adaylara dek bir genişlemesi söz konusu değilse ve böyle ifade edilmiyorsa, bu tutum, gerçekten yukarıda ifade etmeye çalıştığım şekildeki görüşlerime uygun olan ve komünist bir hareketin bağımsız kimlik ve tutumunun bir yansıması ve dolayısıyla tek doğru tutumdur. Gel gör ki, bu doğru tutum, seçim döneminde dağıtılan merkezi seçim bildirisinde bu şekliyle ifade edilmemiş, destek devrimci-demokrat adaylara (sosyalist olmayan adaylara) değin genişletilerek ve üstelik **tek koşul aranmadan** ele alınmıştır. Bu **belirsizliğin** sonuçları, işçi sınıfının içinde bulunduğu açmazı ve karışıklığı **daha da** derinleştirici bir rol oynamak olur. Kısacası, genel olarak seçim sonuçları değerlendirilirken, komünist hareketin bu seçimlerdeki rolü, işçi yığınları üzerindeki etkileri, gidebildiği ve kurabildiği yeni ilişkileri, siyasal ve örgütsel açıdan elde edebildiği kazanımları, çalışmasının siyasal-örgütsel boyutları vb. açısından bu seçim taktiğinin payının ne olduğu özellikle ele alınmalıdır. Bu taktik, kanımca kadrolar açısından da bir bocalamaya, atalete, moral bozukluğuna ve verimsizliğe, cansızlığa neden olmuştur. İstenilen sonuçların elde edilmesinin önünü tıkamıştır. Bu taktik (bildirideki), '87'deki seçimlere ilişkin tereddütlü görüşlerle aynı paraleldedir. ***"İşçilerin ya da desteklenebilecek halkın devrimci demokrat adaylarının olmadığı veya önceden belirli anlaşmalarla kurulmuş bir seçim blokunun bulunmadığı durumlarda..."***. Halkın devrimci demokrat adaylarını desteklemek komünistlerin işi değildir.

Genel anlamıyla, devrimci demokrasinin eylem birlikleri çerçevesinde desteklenmesi ve birlikte yürünmesiyle seçimlerde sosyalist olmayan adaylarının desteklenmesi bir ve aynı şeyler değildir. Birinde kelimenin dar anlamıyla taktiksel bir durum sözkonusuyken (bir olaya, bir tutuma karşı yerel, bölgesel vs. mevzi düzeyinde demokratik haklar mücadelesi), diğerinde geniş anlamıyla ülke çapında bir taktik ve bütünsellik arzeden ilkesel bir tavır (sosyalizm mücadelesi) sözkonusudur. Bu ikisini karıştırmak büyük hatadır. Birincisinde her somut durumda, her zaman bir destek sözkonusu değilken, ikincisinde bağımsızlık ve ilkesel konum her zaman ön plandadır.

Sosyalist devrim sürecine girmiş ülkemizde, komünistlerin görevi sadece işçi sınıfının bağımsız siyasal sosyalist hareketini ve onun bağımsız partisini yaratmak değil, aynı zamanda küçük-burjuvaziyi düzenden koparmak, burjuvazinin peşinden sürüklenmesinin önünü almak, en azından tarafsızlaştırmak gibi devrimimizde stratejik önemde olan bir görevi yerine getirmektir. Bu görevin yerine getirilmesi de, bağımsız sınıf tutumunun, diğer burjuva ve küçük-burjuva partilerle olan farkını ortaya koymanın, küçük-burjuva önderlikleri teşhir

(Devamı s.16'da)

Bize gecikerek ulaşan, bu arada İstanbul İşçi Kurultayı'na yönelik tespitleri öz olarak önemini korumakla birlikte, bazı teknik yönleriyle eskiyen kollektif eleştiriyi, kendi orijinal başlığı ile olduğu gibi yayınlıyoruz.

Açıklama bekliyoruz

Bize epey emek ve zaman kaybettiren ve gelinen noktada dağılmaya, çözülmeye yüz tutan "İstanbul İşçi Kurultayı Girişimi" ile ilgili bazı saptamalar ve eleştirilerimiz var.

Böylesi bir girişim elbette yerinde ve zamanında yapılmıştı. Nesnel zemin bu girişim için uygundu. Bundan dolayı girişim etkin biçimde desteklendi. Buna rağmen çözülme ve dağılma noktasına gelmesinin nedenlerini kavramak, çalışmanın geleceği için hayati önemdedir.

Yasal ve kitlesel bir girişimdi düşünülen. Ama ne yasallaşabildi, ne de kitleselleşebildi. Sorunun özü burada yatmaktadır. Bu iki sorun halledilemediği için çalışma kısırlaştı, darlaştı. Bunu gören bazı kadrolar umutsuzluğa kapıldı, enerjisini açığa çıkaramadı.

Nesnel zeminin uygun olmasına rağmen, bu noktaya gelinmesinin, sorunların birikmesinin en önemli nedeni çalışmayı yürüten kadrolardır. Bu kadrolar devrimci grupların bütün olumsuzluklarını da beraberlerinde çalışmaya taşıdılar. Ciddiyetsizlik, disiplinsizlik, rekabet ve atalet gibi davranışlar başarısızlığın, hedefe ulaşamamanın temel nedenidir.

Başlangıçta ilgi gören değişik çevreleri ve önemli sayıda işçiyi içine çekebilen, devrimci demokrat yayınların olumlu ya da olumsuz üzerine görüş ürettiği bu girişim ancak asgari bir ciddiyet ve sorumlulukla yürütülebilirdi. Bu çalışmanın merkezinde ve bölgelerinde görev alan kadrolar ne yazık ki, bu ciddiyet ve sorumluluğu gösteremiştir. Bundan dolayı örgütsüzlük, dağınıklık, kısır çekişmeler ve atalet çalışmaya damgasını vurmuştur. Bu durum ise özellikle işçilerin çalışmadan uzaklaşmasına, katılımın daralmasına yolaçmıştır.

Aynı nedenlerden dolayı başından beri düşünülen ve çalışmaya kan kazandıracak, onu işçi kitlesine taşıyacak, ilgi uyandıracak, kitleselleşmenin yolunu açacak olan "işçi bülteni" bir türlü çıkarılamamıştır.

Aynı nedenlerden dolayı "Kurultay girişimcileri gezisi" istenilen amaca ulaşamamıştır. Paşabahçe direnişi ile dayanışma gerçekleşmemiştir.

Ama Türkiye'nin bir devrim ülkesi olması gerçeği kaçırılan bunca fırsattan sonra yeni fırsatlar, uygun zeminler üretmiş, "erken genel seçim"le birlikte, bağımsız bir sınıf tavrı gösterme, sosyalist aday çıkarma, bunun etrafında yaygın bir propaganda faaliyeti örgütleme fırsatını çalışmanın önüne koymuştur. Ne yazık ki, evet yine aynı nedenlerden dolayı tam bir atalet, tam bir teslimiyet sergilenmiştir. Seçim dönemi de sınıf hareketinin yararına değerlendirilememiştir.

"İşçi kurultayı girişimi"nin bu olumsuzluklara düşmesi kaçınılmaz değildi. Önderliğimiz bu çalışmaya yeterince ilgi göstermemiş, insiyatif koymamıştır. Çalışmada yer alan yoldaşların seçimi, koordinesi kendiliğindenci bir tarzda gerçekleştiğinden, iyi bir olanağın yeterince değerlendirilemediği ve önderliğimizin bu durumdan sorumlu olduğu düşüncesindeyiz.

*

"Erken genel seçim" döneminde yaygın bir propaganda ve ajitasyon faaliyeti yürüteceğimiz açıktı. Mevcut burjuva partiler, kitleler nezdinde iyice yıpranmış, inandırıcılıklarını yitirmişlerdi. Burjuva kamuoyu yoklamaları bile bunu açıkça gösteriyordu.

Bu kopuşu hızlandırıcı, bağımsızlaştırıcı, devrimcileştirici bir taktik izleyerek, "bağımsız sosyalist adayların desteklenmesi", aday olmayan yerlerde "boş oy" atılması propaganda edildi. Burjuva düzen partilerine oy yok! şiarı yükseltildi..

Bütün bu doğrularımıza rağmen bir yanlışımız, bir eksiğimiz olduğunu düşünüyoruz: Sosyalist Parti'nin teşhiri. Evet, düzen dışına çıkma eğilimi gösteren, bu bilince ulaşan kesimleri düzen sınırları içinde tutmak misyonu yüklenen, reformist ve parlamentarist hayaller yayan bu partinin gerçek yüzü başta işçi sınıfı olmak üzere kitlelere teşhir edilmedi.

"Çözüm mücadeledir" başlıklı başyazıda ve EKİM imzalı seçim bildirisinde, Sosyalist Parti'nin desteklenmemesine neden değinilmemiştir? İşlevi ve gerçek yüzü bilince çıkarılmamıştır. Bu durumu eleştiriyor, bir açıklama bekliyoruz.

Yoldaşça selamlar.

İstanbul ... Bölge Komitesi
25 Ekim 1991

Politik faaliyetlerimizden...

Burjuvazinin parlamenter yönetim tarzı bir kez daha kendini ortaya koydu. Burjuva muhalefet partileri, en başta DYP ve SHP, hükümetteki ANAP'ı demokratikleşmeyi gerçekleştirmemekle, çalışan yığınları daha da yoksullaştırıcı politikalar izlemekle suçluyorlar ve geniş emekçi yığınlara vaadlerde bulunuyorlardı. Hükümet olan DYP ve SHP "demokratikleşme" konusunda henüz hiç bir adım atmadı; ama zamlar ve işten atmalarla çalışan yığınlara ekonomik saldırıda pervasızca ilerliyorlar. Bu partiler vaadlerine sadık kaldılar; ama yığınlara yönelik vaadlerinde değil, TÜSİAD patronları önünde sıraladıkları vaadlerde!

Bunun en çarpıcı göstergesi, son zamlar ve binlerce işçinin sokağa atılmasıyla sonuçlanan toplu tensikatlardır.

Bugün sınıfı en fazla ilgilendiren sorun toplu tensikatlardır. Çünkü işçiler için sokağa düşmek, aç kalmak anlamına geliyor. Toplu tensikatların yaşandığı yerlerde bir dizi direnişler de gündeme geliyor. Ne var ki, sınıf hareketinin sendikal çerçeveyi aşmadaki yetersizliği, aynı anlama gelmek üzere militan işçi hareketinin yokluğu, bu direnişlerin dar adacıklar olarak boğulmasına neden oluyor. Sınıfın değişik zamanlarda ortaya çıkan tepkilerini genelleştirmek, devrimci sınıf dayanışmasını gerçekleştirmek, bu zemin üzerinde burjuvaziye karşı militan bir işçi hareketinin oluşmasına yardımcı olmak bugün komünistlerin en acil politik görevi durumundadır.

Bu bilinçle, örgütlerimizden bazıları harekete müdahalenin bir parçası olarak çeşitli bildiriler yayınladılar. Bu bildirilerden bazı bölümleri yayınlıyoruz.

EKİM ... Örgütü, *"İşçi Kıyımlarına Karşı Üretimden Gelen Gücümüzü Kullanalım"* ve *"Borutaş, Kroman Çelik ve Yücel Boru İşçileri"* başlıklı iki bildiri yayınladı. Hükümetin politikalarının teşhir edildiği ve sınıf hareketinin bölgesel temelde blok olarak geliştirilmesinin önemine işret edilen son bildiride sözkonusu fabrika işçilerine şu çağrı yapılıyor:

"Bütün bu olup bitenlere dur diyebilmek ve kaderimizi değiştirmek için, öncelikle üç fabrikanın işçileri olarak tek bir yumruk, tek bir gövde ve tek bir baş olalım. Daha sonra bölgemizdeki işçi kardeşlerimizin kıyımlara ve her türlü haksızlığa karşı çıkışlarına destek olalım. Gerekirse üretimi durduralım. Ancak böyle yaparsak hem kendi patronumuza, hem de burjuva sınıfa kafa tutabilir ve yüreklerine korku salabiliriz. Çünkü gördük ki; tek tek verilen mücadeleler, yalıtılmış grev ve direnişler sorunumuzu çözmüyor. Geçici olarak erteliyor. O halde çözüm, toplu grev ve direnişlere başvurmak, yalnızca ekonomik istemlerimiz için değil, siyasal istemler için de grevler, direnişler örgütlemek ve GENEL GREV' dir. Yalnızca ekonomik birlikler değil siyasal birlikler de kurmak ve bu birliklerde örgütlenmek zorundayız. Çünkü; kendi kendini kurtarmazsan, işçiyi sömürüden ve yoksulluğundan kurtaracak kimse yoktur. Ve işçiler kurtulmak için gelin ülkenin bir başından bir başına kadar tek bir birlik içine, topluca grev ve direnişlere gitmek ve tek bir PARTİ'de birleşmek zorundadırlar."

*

İşçi tensikatlarından hareketle hükümeti, özellikle SHP'li belediyeleri, somut olarak ise, 405 işçiyi aylardır sokağa atmış bulunan İzmir Belediye Başkanını teşhir eden ve "İzmir Belediyesi Ekim Taraftarı İşçiler" imzası taşıyan bildiride, şu çağrı yeralıyor:

" İşçilerin özellikle işten atılma dönemlerindeki bireysel ve dayanışmadan yoksun geri eylem biçimlerinin sorunu çözmeyeceği ortadadır. Bunun yanında sendikanın önerdiği "Ankara yürüyüşü" ise soruna geçici bir çözüm getirse bile ki, bu bile uzak bir ihtimaldir; siyasal sistemin sorunlarımıza kalıcı bir çözüm getirmesi sözkonusu değildir. Altı milyon işsiz sokakta dolaşırken, yüzbinlerce üniversite mezunu iş bulamazken, bizim her zaman için topun ağzında olmamız kaçınılmazdır. Çünkü sermaye düzeni bütün faturaları, acı reçeteleri işçi ve emekçilere kesmek zorundadır. Son zamlar, işten çıkarılmalar, yeni baskı tedbirleri bunu bir kez daha doğrulamıştır. Oynadıkları demokrasicilik, uzlaşma oyunlarına, refah, huzur vaadlerine kanmayalım."

yor; ama seslerini çıkarmamaları ve PKK'ya karşı olduklarını açıklamaları kaydıyla.

Öte yandan HEP Kongresi'nin bir PKK gösterisine dönüşmesi burjuvaziyi tedirgin etti. Okun ucunu HEP'e de çevirdi, kapatma tehditlerinde bulundu. Bu baskılar HEP'i de bir ölçüde geriletmiş görünüyor. Yeni HEP başkanı, partilerinin PKK'yla hiç bir ilişkisi olmadığını, dahası her türlü teröre karşı olduklarını açıkladı.

Burjuvazi bir yandan radikal bir Kürt kimliği kazanmakta olan HEP'i geriletmeye çalışırken, öte yandan da Kürt reformistlerini PKK'ya alternatif olarak canlandırmaya çalışıyor. Reformist Kürt aydınlarının İstanbul'da toplamaya çalıştığı Kürt Konferansı, burjuvazinin planlarıyla üstüste düşüyor.

PKK'nın seçimlerden özellikle de SHP-HEP ittifakından bu yana politik alanda geliştirmeye çalıştığı "yeni açılımlar" da, Kürt sorunundaki gelişmeler açısından dikkat çekicidir. PKK son zamanlarda sürekli olarak Türk devletine politik çözüm çağrısı yapıyor; siyasal eşitliğe dayanan bir federatif yapı içinde birlikte yaşamanın olanaklı olduğunu açıklıyor.

Bu arada Türkiye soluna ise "demokrasi cephesi" kurulması çağrısı yapıldı. Bunun platformu olarak HEP gösterildi. Devrimci reformist ayrımı yapılmadan tüm Türkiye solu bu cephenin muhatabı sayıldı.

Ne var ki bu çağrıya eşlik eden bazı tutumlar hiç de hoş bir görünüm yaratmamaktadır. Örneğin, PKK lideri Abdullah Öcalan'a göre, Türkiye solu "bir enkaz"dan ibarettir, "karın doyurmamakta"dır, Türkiye işçi sınıfına umutla bakılamaz, tersine Türkiye işçi sınıfının (ve tabi bu arada solunun) PKK'ya bakarak "biraz umutlanma"ya ihtiyacı vardır, vb. vb. Öcalan'ın bu ölçüsüz sözleri, bir yandan "demokrasi cephesi"ne muhatap sayılanların öte yandan bu derece aşağılanmaları, yapılan çağrının anlamını ve ciddiyetini hayli tartışmalı hale getirmektedir. Bu kadarla da değil. PKK, yine liderinin ağzından, sık sık sorunları "biz Kürtler" -"siz Türkler" ikilemi içinde tanımlayarak gerçek sınıfsal saflaşmayı karartan kaba milliyetçi temaları gündeme getirebilmektedir.

Bütün bunlar bir bakıma devrimci ulusal hareketin Türk burjuvazisinin saldırıları karşısında politik olarak zorlandığını göstermektedir. Bu gelişmelerin ışığında ele alındığında, önerilen "demokrasi cephesi"nin, gerçekten Türkiye ve Kürdistan'daki devrimci kuvvetlerin her alanda ve ortak düşmanı olan Türk burjuvazisine karşı oluşturulacak ciddi bir eylem cephesini mi amaçladığı, yoksa sıradan pragmatik kaygıların bir ürünü mü olduğu konusunda ciddi tereddütler doğabilmektedir. Rollerin değişmesi temeli üzerinde tarih tekerrür mü ediyor? Dün Türkiye devrimci hareketinin Kürtlerin kayıtsız şartsız Türkiye devriminin yedeği olması gerektiği şeklindeki eğilimini, şimdi de PKK, hareketin bugünkü gelişme eşitsizliğine aldanarak, tersinden mi gündeme getirmek istiyor?

Önümüzdeki dönemde bu sorulara daha net yanıtlar bulmak olanaklı olacaktır.

EKİM, başından beri Kürt ulusal hareketine karşı sorumluluklarına devrimci bir hassasiyetle yaklaştı. Tutumunu ortaya koyarken, hem devrimci proletaryanın ulusal hareket karşısındaki devrimci görevlerine, hem de devrimci ulusal hareketin kendi doğasından ve sınırlılıklarından kaynaklanan zayıflıklarına dikkat çekti.

Ulusal hareketin zayıflıkları ne olursa olsun, komünistlerin ve sınıf bilinçli işçilerin görevi, ulusal hareketin sömürgeci burjuvaziye karşı haklı savaşını bütün güçleriyle desteklemektir. Bu desteğin en anlamlı ve etkili alanı ise, Kürt ulusal davasının haklılığını Türk işçi ve emekçilerine maletmek, onlar içinde buna yönelik bir politik tutum geliştirmektir. Kuşkusuz bunda başarılı olabilmek ise, genelde devrimci bir kitle hareketinin geliştirmekte sağlanacak ilerlemelere sıkı sıkıya bağlıdır. Komünistler Türkiye'nin metropollerinde, odağında işçi hareketi olmak üzere, devrimci sınıf mücadelesini geliştirmek için üzerlerine düşeni yapamazlarsa eğer, hem Kürt ulusal hareketine karşı gerçek sorumluluklarını yerine getirmek olanağından yoksun kalırlar, hem de yalnız kalan Kürt ulusal hareketinin aynı zamanda bu yalnızlıktan beslenen zaaflarına karşı anlamlı bir mücadele yürütemezler.

Bugün Türk burjuvazisinin Kürt ulusal hareketine çok yönlü saldırılarını yoğunlaştırdığı bir dönemde, devrimci ulusal harekete her yolla gereken desteği vermek, burjuvazinin şoven kampanyasını göğüslemek, sınıfı ve emekçileri enternasyonalist bir bilinçle donatmak her zamankinden daha çok önem taşımaktadır. Komünistler bu alandaki sorumluklarına her zamankinden daha etkin ve karalı bir biçimde sahip çıkmak durumundadırlar.

Tırmandırılan şovenizm

Kürt sorunu politik gündemin baş sıralarındaki yerini koruyor.

DYP-SHP Hükümeti bir yandan "Kürt realitesini" tanıdığını, bazı kültürel haklar tanımaya hazır olduğunu, Kürt halk kitlelerine "şefkatle" yaklaşılacağını söyleyerek sözde "Kürt reformu"na yönelirken, öte yandan da PKK önderliğindeki Kürt ulusal direnişini terörle ezme politikasını daha vahşi yöntemlerle sürdürmenin planlarını yapıyor.

Önce MGK toplanarak devlet politikası belirlendi. Sonra meclisteki genel görüşmeyle bu politikanın yığınlara nasıl sunulacağı gündeme geldi. Meclisteki genel görüşmeyle amaçlanan, hem tüm düzen partilerinin düzeni korumada birlik ve kararlılıklarını sergilemek, hem de Kürt sorununun "demokratik" tarzda tartışılarak çözülceceği mesajını geniş yığınlara vermekti. Fakat beklenen gerçekleşmedi. Meclis görüşmeleri gerilimle başladı, gerilimle bitti.

Devlet bir yandan kısmi bir reform yolunu aralarken, öte yandan terörle gücünü göstermeye çalışıyor. Bu yeni güç gösterisi önce Diyarbakır'ın Kulp ve Lice ilçelerinde sergilendi. Katledilen gerillaların cenazelerine sahip çıkan kitleler üzerine vahşice ateş açıldı. Bu katliamlarda 19 kişi öldü, yüzlercesi yaralandı.

PKK bu katliama haklı tepkisini göstermekte gecikmedi. Şırnak'ta Jandarma Komando Birliği'ne bir baskın düzenleyerek çok sayıda subay ve eri öldürdü, bir kısımını da esir aldı. Arkasından İstanbul Bakırköy'de bir gösteri düzenlendi ve Olağanüstü Hal Valisi'nin kardeşinin mağazası yakıldı. Bu olayda da birçok sivil öldü.

Bu olayları bahane eden Türk burjuvazisi, Lice ve Kulp'taki katliamlarını arsızca görmezlikten gelerek gerici şoven kampanyaya hız verdi.

Meclis görüşmeleri bu olayların gerilimiyle başladı. SHP grubu adına konuşan Kürt milletvekili M. Alınak, en başta DYP milletvekillerinin saldırısına uğradı. Aslında konuşmanın içeriği suya sabuna dokunmayan bir nitelikteydi. Ancak konuşmanın bir yerinde devlet terörüne karşı savunma hakkından sözedilmesi, iliklerine kadar Türk şovenizmiyle dolu Türk milletvekillerinin kürsüye yürümesi için yeterli neden oldu.

Sömürgeci Türk burjuvazisi tam bir açmaz içindedir. Bir yandan Kürtlere şefkatle davranmaktan sözediyor, ama öte yadan da kitle katliamına başvuruyor. Herşeyi "demokrasi içinde tartışarak" çözmekten bahseden burjuvazi, meclis kürsüsünde üstelik SHP adına konuşmakta olan bir Kürt milletvekilinin sıradan bir konuşmasına bile tahammül gösteremiyor.

Bu olaylar Kürt sorunu konusunda burjuvazinin açmazları kadar iç çelişkilerini de gözler önüne serdi. Tüm partilerden farklı sesler çıkmaya başladı. Başta ordu komutanları olmak üzere bir kesimi intikam yeminleri ederken, bir kısmı yaygın bir Türk şoveni kampanyanın sonuçlarından korkarak "itidal" çağrısı yaptılar.

Türk burjuvazisi sistemli bir Kürt aleyhtarı şoven kampanyadan kazanç ummakla birlikte, öte yandan da, ülke yüzeyine yayılacak bir içsavaş tehlikesinden de şimdilik korkuyor. Zira sorunu bu çapta bir içsavaş düzeyine vardırmak, sömürgeci burjuvazinin Kürdistan üzerindeki egemenliğini artık yitirdiğinin fiili itirafı ve ilanı olacaktır.

Türk burjuvazisi bütün açmazlarına rağmen, askeri operasyonlarla ortadan kaldıramadığı devrimci ulusal hareketi, yığınlardan tecrit edip politik olarak sindirmeye çalışıyor. Burjuvazinin sindirme politikasında, HEP kökenli SHP milletvekilleri ve parti olarak HEP, en zayıf halkayı oluşturuyor. Türk devleti HEP ve HEP kökenli milletvekillerini, ulusal hareketi düzen sınırlarına çekmenin bir aracı sayarken, öte yandan da, onları sindirebildiği ölçüde Kürt ulusal hareketini de sindirebileceğini hesap ediyor. Burjuvazi bu parti ve milletvekillerinin kamuoyunda bilinen kimlikleriyle kalmasını, ama kimliklerini savunmamasını istiyor.

Olaylar karşısında takınılan tutumlar ise, burjuvazinin bu alanda belli bir mesafe aldığını gösteriyor. HEP'li milletvekilleri için, bir düzen partisi ve sonra hükümet ortağı olan SHP'nin milletvekilleri olmak, en büyük açmazı oluşturuyor. Yemin töreninde önce bir çıkış yapmak sonra ise gerilemek, SHP'de kalmaya devam etmek ve en son M. Alınak olayında olduğu gibi düşüncelerini meclis kürsüsünden dile getirememek, tüm bunlar bu açmazın ürünleridir. Burjuvazi bunların SHP çatısı altında olmalarından memnun görünü-

(Devamı s.23'te)